

KANSALLINEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIA 2020

TERVEHDYS!

Tämä kansallinen julkisten hankintojen strategia on tärkeä askel hankintojen kehitystyössä. Minulle se edustaa muutosta erityisesti kolmella saralla.

Ensiksi kyseessä on ensimmäinen aidosti kansallinen strategia, jolle on ollut tarvetta. Sadat ihmiset kuntien ja valtion eri yksiköissä ovat osallistuneet sen valmisteluun, jotta hankinnoista saataisiin enemmän irti. Mukana on ollut niin yritysten kuin kansalaisjärjestöjen edustajia.

Olen kiitollinen, että työhön on sitouduttu laajasti. Uskon, että sitoutuminen kantaa myös strategian toimeenpanoon. On tärkeää, että ihmiset kokevat julkisen hallinnon omakseen. Se onnistuu, kun sen rakentamiseen saa osallistua.

Toiseksi isoon rooliin on otettu strategisen tason päätöksistä vastaava yksiköiden johto. Julkisiin hankintoihin käytetään vuosittain summa, joka vastaa noin puolta kuntien ja valtion verotuloista. Siksi hankintojen on oltava osa johdon työkalupakkia, oli kyse sitten taloudellisten, sosiaalisten tai ekologisten tavoitteiden saavuttamisesta.

Kolmanneksi strategiaan on kytketty mukaan toimeenpano, jotta se johtaa tekoihin. Strategiaan kuuluu toimeenpanosuunnitelma sekä monipuoliset mittarit, joilla sen vaikutuksia seurataan. Omasta puolestani tehtäväni on varmistaa, että hallituskauden päättyessä Suomi on edelläkävijä hankintojen vastuullisuudessa.

Sillä vastuullisuudesta strategiassa on lopulta kyse. Siitä, että veronmaksajien rahat käytetään huolella yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen, oli kyse sitten laadukkaammista palveluista, päästöjen vähentämisestä tai siitä, että työpaikoilla kunnioitetaan ihmisoikeuksia. Vuoropuhelulla, sopimusehdoilla, vertailukriteereillä sekä niiden valvonnalla luomme myös kilpailuetua vastuullisille suomalaisille yrityksille. Halvin hinta ei saa määrätä, kun haetaan vaikutuksia.

Sirpa Paatero
Kuntaministeri

Olemme historiallisen hetken äärellä, sillä silmäilet nyt ensimmäistä yhteistä julkisten hankintojen strategiaa. Kuntien näkökulmasta on hienoa, että strategia on valmisteltu aidossa ja vuorovaikutteisessa yhteistyössä valtion kanssa. Tahtotiloja ja tavoitteita on punnittu eri alueiden ja erilaisten toimijoiden näkökulmasta. Työssä on ollut myös mukana paljon kuntien edustajia. Lämmin kiitos kaikille valmisteluun osallistuneille.

Kansallinen hankintastrategia on hyvä keino yhdistää erilaiset hankintoihin liittyvät strategiset tavoitteet. Valtion osalta hallitusohjelma linjaa monia hankintoihin liittyviä tavoitteita. Kuntien ja kaupunkien toimintaa ohjaavat linjaukset löytyvät puolestaan niiden omista strategioista. On hyvä, että kansalliseen strategiaan on löydetty toimijoita yhdistävät teemat ja näkökohdat. Näin voimme tavoitella niitä yhdessä.

Kuten tiedämme, strategia ei muutu toiminnaksi ilman aktiivista tekemistä. Olemme kaikki vastuussa siitä, että strategian tahtotilat eivät unohdu ja että tavoitteet näkyvät oman organisaatiomme hankinta-arjessa. Näihin talkoisiin tarvitsemme mukaan myös kollegamme valtiolta, kunnista, seurakunnista ja muista hankintaorganisaatioista. Yhteisellä tekemisellä puhallamme myötätuulta strategia-veneen purjeisiin ja asetamme kansallisen kurssin.

Poikkeukselliset ajat ovat viimeistään osoittaneet julkisten hankintojen strategisen merkityksen. Kansalaisten ja kuntalaisten terveydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen edellyttää saumatonta yhteistyötä eri viranomaisten kesken. Valmistelun aikana on tunnistettu myös monia muita yhteiskuntamme haasteita, joihin tarvitaan yhteisiä ratkaisuja hankintojen avulla. Tämä edellyttää uudenlaista keskustelukulttuuria ja ratkaisukeskeistä toimintatapaa. Olennaista on halu löytää ratkaisuja yhteisiin haasteisiin. Haastan kaikki tähän työhön mukaan.

Hanna Tainio
Kuntaliiton varatoimitusjohtaja

Visio: Suomi on 2020-luvulla eurooppalainen edelläkävijä julkisten hankintojen johtamisessa, osaamisessa, tiedon hyödyntämisessä, innovatiivisuudessa sekä taloudellisessa, ekologisessa ja sosiaalisessa vastuullisuudessa – näin saamme toimivia hankintoja.

Miksi yhteinen strategia?

Ilmastonmuutos ja muut yllättävät kriisit, kansallinen kilpailukyky, työttömyys ja harmaa talous ovat ilmiöitä, jotka vaikuttavat koko yhteiskuntaamme. Mitä tekemistä näillä on julkisten hankintojen kanssa? Julkiset organisaatiot käyttävät vuosittain arviolta 35 miljardia euroa julkisiin hankintoihin. Jos tätä ostovolymia käytetään fiksusti, voidaan sen avulla saavuttaa koko kansantaloudelle merkityksellistä yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja parantaa julkisen talouden kestävyyttä.

Julkisiin hankintoihin kohdistuu runsaasti toiveita. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa on 27 julkisiin hankintoihin liittyvää tavoitetta ja kunnat ovat asettaneet omia hankintoihin liittyviä tavoitteita. Palveluja käyttävillä asiakkaila on toiveita saamistaan palveluista ja niiden laadusta. Julkisuudessa nostetaan usein esiin hankintoja, joissa jotain olisi voinut tehdä paremmin. Välillä hankintoja tekevistä voi tuntua, että maailmassa ei ole sellaista ongelmaa, jota ei voisi julkisilla hankinnoilla ratkaista.

Tämän vuoksi julkisten hankintojen kehittäminen on tarpeen. Julkisiin hankintoihin liittyviä erilaisia kehittämistarpeita ei voida edistää pelkästään lainsäädännön keinoin, vaan tarvitsemme yhteisen suunnan ja yhteisen kansallisen strategian.

Strategiassa kehittämisen kärkinä ovat strateginen johtaminen sekä hankintataitojen edistäminen. Tietojohtaminen ja vaikuttavuuden arviointi tukevat strategista johtamista. Kehittämistyön keskiössä on toimivien ja laadukkaiden tuotteiden ja palveluiden hankkiminen siten, että kaikki osapuolet ovat osallisina prosessissa ja markkinat ovat elinvoimaiset. Julkisten hankintojen osana voidaan synnyttää myös innovaatioita. Näiden elementtien kehittämisen avulla voidaan saavuttaa taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyyttä.

Tarvitsemme yhteisen kansallisen julkisten hankintojen strategian siksi, että saamme tulevaisuudessa entistäkin toimivampia hankintoja.

Kenelle strategia on tarkoitettu?

Kansallinen strategia on tarkoitettu kaikille! Strategian myötä julkisia hankintoja toteuttavat tahot, kuten valtio, kunnat ja seurakunnat, saavat työnsä avuksi konkreettisia työkaluja. Yritykset ja järjestöt saavat uudenlaisen kumppanuuden myötä liiketoimintamahdollisuuksia. Yhtä lailla monet meille kaikille tärkeät palvelut tehdään julkisina hankintoina ja strategia tuo mukanaan parempia arjen asiakaskokemuksia. Julkisia hankintoja tehdään yhteisillä varoillamme, ja näin ajatellen strategia on kaikille suomalaisille.

Miten strategia syntyi?

Valtiovarainministeriö asetti 5.9.2019 yhteistyössä Kuntaliiton kanssa Vaikuttavat julkiset hankinnat –toimenpideohjelman (Hankinta-Suomi) kansallisen julkisten hankintojen strategian laatimiseksi ja julkisten hankintojen toimijoiden yhteistyön lisäämiseksi. Strategiaa on valmisteltu laajassa yhteistyössä hankintojen ammattilaisten sekä strategisen johdon kanssa. Valmistelutyössä on ollut mukana hankintayksiköiden ja tarjoajien edustajia sekä julkisia hankintoja tukevien asiantuntijaorganisaatioiden edustajia. Strategialuonnoksesta käytiin laajaa keskustelua eri paikkakunnilla aluekierroksella sekä sähköisen verkkoavoriihen avulla. Näiden ohella on järjestetty avoimia valmistelutyöpajoja ja virallinen lausuntokierros kesällä 2020.

Vuoden mittaisen yhteisen työn tuotoksesta kiitos kuuluu kaikille. Strategian lanseerauspäivä on 9.9.2020 Kuntamarkkinoilla.

SAMASSA VENEESSÄ

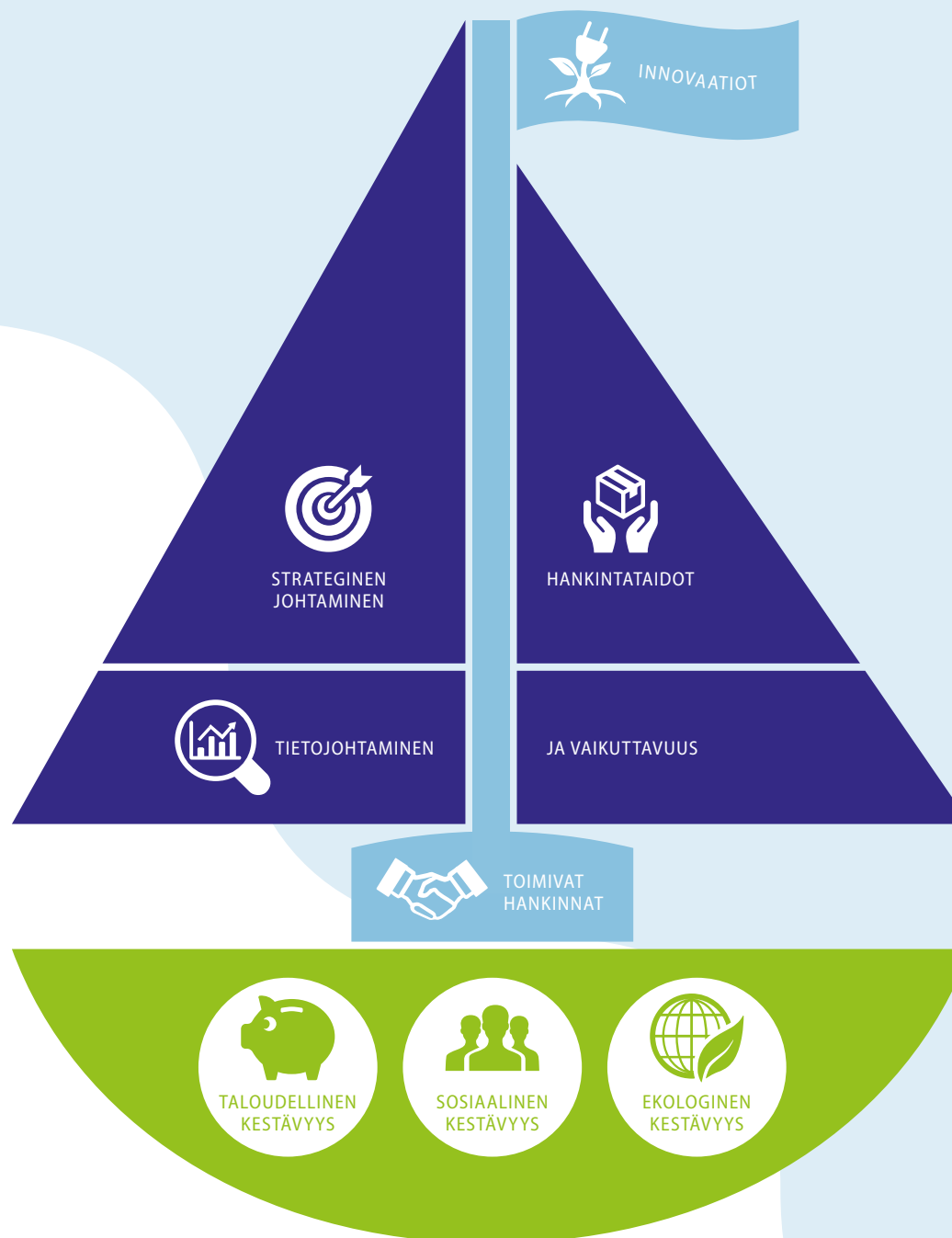
Kansallinen julkisten hankintojen strategia koostuu kahdeksasta kehittämisen osa-alueesta, jotka ovat kaikki riippuvaisia toisistaan.

Jotta julkisten hankintojen vaikuttavuuden kehittämiseen saadaan tuulta purjeisiin, tulee strategisen johtamisen ja hankintataitojen olla kunnossa. Tietojohtaminen ja vaikuttavuuden arviointi tukevat strategista johtamista ja pitävät huolen, että kurssi on oikea.

Kehittämistyön runkona on toimivien ja laadukkaiden tuotteiden sekä palveluiden hankkiminen siten, että kaikki osapuolet ovat osallisina prosessissa ja markkinat ovat elinvoimaiset. Innovaatiot syntyvät parhaiten mahdollistavien ajatusten myötätulessa.

Jotta laivamme seilaa eteenpäin vastuullisesti, tulee julkisissa hankinnoissa huomioida taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys.

Kun otamme kansallisesti yhteisen kurssin, saamme aikaan vaikuttavampia hankintoja. Siksi strategiaan on muodostunut kahdeksan toisiaan tukevaa tahtotilaa ja niitä konkretisoivat tavoitteet. Strategian sivuilla on myös esimerkkejä niistä toimenpiteistä, joihin ryhtymällä muutamme strategian toiminnaksi.

STRATEGINEN
JOHTAMINEN

Johdamme hankintoja strategisena toimintona ja hyödynnämme hankintojen potentiaalin tavoitteidemme saavuttamisessa

Julkisiin hankintoihin käytettävä euromääräinen volyymi on kansantaloudellisesti merkittävä. Siksi hankintoja tulee organisaatioissa johtaa strategisena toimintona. Kun on tunnistettu se, mikä vaikuttavuuspotentiaali julkisilla hankintakokonaisuuksilla on, voidaan tämä potentiaali suunnata organisaation strategisten tavoitteiden toteuttamiseen. Organisaation strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan ja mitataan säännöllisesti.

Tahtotilaa
edistävät
konkreettiset
tavoitteet

Hankintayksiköt tunnistavat strategisesti merkittävimmät hankintakokonaisuudet ja edistävät strategisten tavoitteidensa saavuttamista hankintojen avulla

Hankintojen vaikuttavuuden kehittäminen vaatii sitä, että organisaatioiden johto tunnistaa oman merkittävän roolinsa hankintojen johtamisessa. Vaikuttava strateginen johtaminen edellyttää, että tunnistamme organisaatiomme oman julkisten hankintojen kokonaisvolyymien sekä vaikuttavimmat hankintakokonaisuudet. Näin voimme hankintojen avulla tehokkaasti toteuttaa organisaatiomme strategisia tavoitteita.

Johdamme hankintoja ammattimaisesti koko elinkaaren ajan sekä kansallisesti että hankintayksikkötasolla

Hankintojen johtaminen ei ole erillistä organisaation muusta johtamisesta, vaan strategisten hankintojen tulee olla integroituneena organisaation toimintaan. Ymmärrämme sen merkityksen, että hankintoja täytyy johtaa tietoperusteisesti kokonaisuutena suunnittelusta sopimuskauden yli ja että hankintojen vaikuttavuuden toteutumista seurataan ja mitataan säännöllisesti. Strategisten hankintojen toteuttamiselle on kriittistä se, että organisaatiollamme on riittävät resurssit ja osaava henkilöstö hankintojen toteuttamiseen.

Varaudumme hankinnoissa riittävällä tavalla normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Koska yhteiskunnan kannalta kriittisiäkin kokonaisuuksia toteutetaan julkisina hankintoina, tulee hankintojen johtamisessa, valmistelussa ja sopimuksissa huomioida riskienhallinta ja varautuminen. Varaudumme erilaisiin poikkeusoloihin vaihtoehtoisin toimintamallein ja toimitusketjuin. Huomioimme varautumisen sekä kansallisella että hankintayksikkötasolla.

Hankinnat ovat osa organisaatioiden tulos- ja omistajaohjausta

Jotta organisaatioiden hankintoihin liittyvät strategiset tavoitteet toteutuvat myös konsernitasolla, tulee kiinnittää huomiota tulos- ja omistajaohjaukseen. Ohjauksen ja seurannan keinoin varmistamme yhteisten tavoitteidemme saavuttamisen.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

varmistamme, että meillä on kansallisesti riittävästi tietoa hankintojen strategisesta merkityksestä ja hankintojen johtamisesta muun muassa KEINO-akatemian kautta. Kehitämme strategian toteutumisen seurannan työkalun, joka tukee hankintojen strategista johtamista. Perustamme kansallisen "Big Buyers"-ryhmän, joka koostuu niistä hankkijoista, jotka Suomessa käyttävät merkittävää hankintavolyymia. Avaamme keskustelun eri julkisten hankkijoiden rooleista ja tulevista toimista kansallisen huoltovarmuuden turvaamiseksi.

HANKINTATAIDOT

Teemme hankinnat ammattimaisesti ja kehitämme osaamistamme jatkuvasti

Hankintataitojen jatkuva kehittäminen on edellytys onnistuneille hankinnoille. Osaamisen kehittämisessä ei tule keskittyä pelkästään kilpailutusprosessin tekniseen läpivientiin, vaan kehittämisessä tulee huomioida laajemmin koko prosessi organisaation tarpeiden suunnittelusta tehtyjen sopimusten ja toimittajien hallintaan. Hankintaosaamista tarvitaan läpi koko organisaation, eikä hankintoja tule nähdä erillisenä tukitoimintona.

Tahtotilaa edistävät konkreettiset tavoitteet

Kartoitamme hankintojen osaamistason kokonaiskuvan sekä kansallisella että hankintayksikötasolla

Hankintayksiköissä on tärkeää tunnistaa oman organisaationsa vahvuudet sekä keskeiset kehittämiskohteet. Otamme käyttöön systemaattisen, kattavan ja yhtenäistetyt arviointikäytännön. Osaamisen kehittämisen kartoituksen pohjalta kehitämme osaamisen kehittämisen tarjontaa ja sisältöä valtakunnallisella tasolla.

Ylläpidämme ja kehitämme hankintoihin liittyvää osaamistamme sekä strategisella että operatiivisella tasolla

Hankintaosaamista tulee olla organisaation kaikilla tasoilla. Julkisten hankintojen osaamista ei tule nähdä vain kilpailutusprosessin teknisenä läpiviemisenä, vaan laajempaan kokonaisuutena, johon tulee kohdistaa kehittämisresursseja. Kehitämme hankintaosaamistamme monipuolisesti siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja tehtävissä on riittävä osaaminen. Kansallisella tasolla huolehdimme siitä, että julkisissa hankinnoissa käytännön neuvontaa ja tukea on riittävästi tarjolla molemmilla kansalliskielillä sekä hankintayksiköille että tarjoajille.

Lisäämme hankintoihin liittyvää koulutusta

Jotta voimme varmistaa, että meillä on riittävästi osaavaa työvoimaa, tulee julkisten hankintojen koulutusta kehittää. Varmistamme osaajien saatavuuden tarjoamalla riittävästi koulutusta sekä hankintoihin keskittyvissä että myös muissa tutkinto-ohjelmissa, kuten myös täydennyskoulutuksissa sekä hankintojen kurssitarjontana.

Varmistamme vaikuttavan ja laadukkaan hankintojen tutkimustoiminnan

Vaikuttavat julkiset hankinnat edellyttävät tuekseen tutkittua, tieteellistä tietoa sekä tutkijoiden ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta. Laadukkaan poikkitieteellisen tutkimuksen edellytyksenä on riittävä pitkän aikavälin rahoitus. Tutkimustulosten tulee palvella käytännön hankintatoimijoiden tarpeita.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

Toteutamme hankintaosaamisen kartoituksen sähköisellä hankintaosaamisen arviointityökalulla. Teemme selvityksen julkisten hankintojen tuki- ja neuvontatoiminnan tarkoituksenmukaisista rakenteista. Laadimme selvityksen julkisten hankintojen koulutustilanteesta, kuten mistä koulutuksista ja tutkinto-ohjelmista päädytään hankintatehtäviin sekä missä oppilaitoksissa on julkisten hankintojen koulutusta. Kehitämme täydennyskoulutusta julkisissa hankinnoissa toimiville.

TIETOJOHTAMINEN
JA VAIKUTTAVUUS

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä

Hankintoja tulee johtaa tietoon perustuen. Tätä varten tarvitaan tietovarantoja sekä kansallisella että yksittäisen organisaation tasolla. Hankintoja koskevaa tietoa hyödynnetään potentiaalin maksimoimiseksi, markkinoiden elinvoimaisuuden ja vastuullisuuden edistämiseksi sekä Suomen kilpailukyvyyn kasvattamiseksi. Hankintojen vaikutuksia arvioidaan julkisen palvelutuotannon laadun, luotettavuuden, kestävyiden ja vaikuttavuuden osalta.

Tahtotilaa
edistävät
konkreettiset
tavoitteet

Suomi on edelläkävijä tietojen hyödyntämisessä hankinnoissa

Tiedolla johtaminen on systemaattista tiedonhallintaa, kerätyn tiedon hyödyntämistä ja jalostamista. Tuotamme tietoa hankintojen johtamisen tarpeisiin hyödyntämällä automatisointia tietojen keräämisessä eri tietolähteistä. Analysoimme kerättyjä tietoja johtamisen ja päätöksenteon tueksi. Kansallisella laajamittaisella tietojohdamisen kehittämisellä ja hankintayksiköiden aktiivisella omalla kehittämisellä Suomesta muodostuu edelläkävijä tietojen hyödyntämisessä.

Arvioimme hankintoja koskevaa vaikuttavuutta eri tasoilla

Julkisilla hankinnoilla voimme vaikuttaa koko yhteiskunnan hyvinvointiin ja talouden tasapainoon. Hankintojen vaikuttavuutta on tärkeää arvioida eri tasoilla. Kansallisella tasolla voimme hyödyntää hankintojen vaikuttavuusarvointitietoa tavoitteiden saavuttamisen varmistamisessa ja tarkasteltaessa julkisten varojen tehokasta käyttöä. Hankintayksiköillä teemme arviota suhteessa organisaation asettamiin strategisiin tavoitteisiin. Arvioimme vaikuttavuutta myös hankintakohtaisesti eli suhteessa hankinnassa asetettuihin tavoitteisiin.

Edistämme vaikuttavuusperusteisia hankintoja

Vaikuttavuusperusteisessa hankinnassa siirrymme perinteisestä suoritepainotteisesta tarkastelusta kohti tulosten ja vaikutusten hankintaa. Hankintayksiköissä tunnistamme organisaation vaikuttavuustavoitteet ja sen, miltä osin ne koskevat hankintoja. Tämän pohjalta määrittelemme hankinnoissa tavoiteltavat vaikutukset ja sidomme niihin seurannan, mittarit ja kannuste-elementit. Näin teemme hankintoja, joissa määrittelemme haluamamme lopputuloksen sen tuottamisen tavan sijaan.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

Käynnistämme tutkimushankkeen, jossa kartoitetaan julkisiin hankintoihin liittyvät tietolähteet sekä julkisten hankintojen kokonaisvolyymi. Kehitämme tutkihankintoja.fi- ja HILMA-palveluja edelleen. Edistämme sitä, että kunta- ja valtiokesektorin hankintayksiköiden ostolaskutiedot julkaistaan avoimena datana. Tuemme hankintojen vaikuttavuuden arviointia ja vaikuttavuusperusteisia hankkeita. Laadimme julkisten hankintojen kokonaisarkkitehtuurin kuvauksen.

TOIMIVAT
HANKINNAT

Teemme toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti ja edistään markkinoiden elinvoimaisuutta

Hankintojen keskeisenä tavoitteena on saada hankintayksiköiden ja niiden asiakkaiden käyttöön tarkoituksenmukaisia, toimivia ja laadukkaita palveluita. Hankinnat onnistuvat vain elinvoimaisten markkinoiden avulla. Asiakasosallisuuden keinojen kehittäminen on edellytys toimiville palveluille loppuasiakkaan näkökulmasta.

Tahtotilaa
edistävät
konkreettiset
tavoitteet

Hankintayksiköillä on edellytykset markkinoiden hyödyntämiseen

Julkisten hankintojen sääntely lähtee siitä, että on olemassa elinvoimaiset markkinat, joita hankintayksiköt voivat hyödyntää. Tarvitsemme osaamista ja ymmärrystä markkinoiden toiminnasta sekä siitä, mitä hankintayksikö voi tehdä markkinoiden elinvoimaisuuden edistämiseen. Näin saamme toimivia ja laadukkaita hankintoja.

Julkiset hankinnat ovat houkuttelevia erilaisille tarjoajille

Jotta saamme hankinnoissa hyviä tarjouksia ja riittävästi kilpailua, tulee julkisten hankintojen olla erilaisten tarjoajien kannalta kiinnostavia ja niihin on helppo osallistua. Edistämme tätä suunnitelmallisuudella, avoimuudella, ennakoidusti tehdyillä kielinäkökohdat huomioivilla markkinavuoropuheluilla ja markkinakartoituksilla sekä jakamalla hankinnat tarkoituksenmukaisesti kokonaisuuksiin. Kansallisesti on tärkeää, että julkisten hankintojen mielikuva on kokonaisuudessaan positiivinen.

Suunnittelemme hankinnat tarvelähtöisesti ja osallistavasti loppukäyttäjää kuunnellen

Kun on kyse hankinnasta, joka on olennainen palvelun loppukäyttäjän kannalta, korostuu osallisuuden huomioimisen merkitys. Toteutamme hankinnat todellisen hankintatarpeen mukaisesti huomioiden sekä loppukäyttäjän, että hankintayksikön näkökulman. Sosiaali- ja terveyspalvelujen hankinnassa palvelun loppukäyttäjien kuuleminen ja tarpeiden huomioiminen on lakisääteinen velvollisuus.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

Asetamme selvityshenkilön, joka selvittää pitkien oikeuskäsittelyaikojen syitä ja kehittämiskohteita. Tuotamme tietoa hankintojen osiin jakamisen vaikutuksista markkinoihin ja pk-yrityksiin sekä jaamme hyviä käytäntöjä. Kehitämme hyviä mallikäytäntöjä asiakas- tarpeiden huomioon ottamiseksi julkisissa hankinnoissa. Edistämme avoimuutta kannustamalla hankintayksiköitä julkaisemaan avoimesti myös pienhankintojen hankintailmoituksia.

INNOVAATIOT

Ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti

Organisaatioiden tavoitteiden toteuttamisessa kokeilevalla ja kehitysmuotoisella organisaatiokulttuurilla on merkittävä rooli. Innovaatioiden avulla voidaan löytää ratkaisuja haasteisiin, jotka liittyvät esimerkiksi hankintojen laadun ja vaikuttavuuden parantamiseen, tuottavuuden parantamiseen, hiilijalanjäljen pienentämiseen ja kiertotalouden edistämiseen sekä työllisyystavoitteiden toteuttamiseen. Innovaatioiden hankkiminen tukee julkisen talouden kestävyttä. Yrityksille innovatiiviset hankinnat antavat referenssejä ja mahdollistavat sitä kautta kasvua ja vientiä.

Tahtotilaa edistävät konkreettiset tavoitteet

Julkinen sektorimme on kehitysmuotoisesti ajatteleva ja rohkeasti toimiva sekä hyödyntää haasteiden ratkaisemisessa innovaatioita

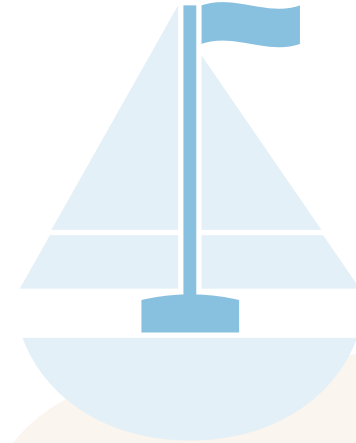
Joskus vanhat toimintamallit kaipaavat haastamista. Tehdessämme hankintoja olemme avoimia markkinoiden tarjoamille uudenlaisille toimintamalleille ja ratkaisuille. Voimme tehdä yhteistä kehittämistä yritysten kanssa hankinnan sopimuksen koko elinkaaren aikana. Suurempien kehityshaasteiden ratkaisemiseksi hankimme tuotteita ja palveluita tavalla, joka voi synnyttää innovaatioita. On tärkeää kehittää toimintamalleja, joiden avulla voidaan hankkia innovaatioita ja edistää entistä vaikuttavampia ja kestävämpiä ratkaisuja.

Luomme edellytyksiä julkisen sektorin ja yritysten väliselle yhteistoiminnalle ja vuorovaikutukselle sekä edistämme innovatiivisen markkinan syntymistä

Julkinen sektori toimii yhteistyössä yritysten kanssa ja kehittää uudenlaisia toiminta- ja kumppanuusmalleja sekä pysyviä yhteistyöverkostoja niin kansallisella kuin paikallisellakin tasolla. Markkinoille viestitään tarpeista avoimesti ja ennakoiden ja siten mahdollistetaan mahdollisuus uusille tuotteille ja palveluille.

Lisäämme innovatiivisten hankintojen määrää 10 prosenttiin kaikista hankinnoista ja saamme aikaan vaikuttavuutta

Innovatiivisen yritystoiminnan tukeminen on kansantaloutemme kannalta merkittävä kilpailuetu. Lisäämme Suomen kilpailukykyä hankkimalla innovaatioita ja mahdollistamalla näin yrityksille tärkeitä referenssejä uusien tuotteiden ja palveluiden kaupallistamisessa ja skaalaamisessa. Hankintojen avulla syntyvä liiketoiminnan kasvu tuottaa myös työllisyysvaikutuksia. Innovatiivisilla hankinnoilla edistämme vaikuttavuutta niin kansantaloudellisesti kuin hankintayksikkökohtaisesti. Toteutamme innovatiivisten julkisten hankintojen avulla tärkeitä strategiatavoitteita ja ratkaisemme yhteiskunnallisia haasteita.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

Kehitämme KEINO-osaamiskeskuksen avulla innovatiivisia hankintoja sekä niihin liittyvää strategista johtamista ja hankintataitoja yhdessä hankintayksiköiden kanssa. Lisäksi kehitämme uudenlaisia toimintamalleja yritysyhteistyöhön ja hankintojen riskienhallintaan. Laajennamme KEINO-kehittäjäryhmätoimintaa hankintayksiköiden välisen yhteistyön ja vertaistuen lisäämiseksi sekä työkalujen, mallien, kokeilualustojen ja kriteeristöjen luomiseksi yhteistyössä toimialan muiden toimijoiden, esimerkiksi tutkimusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa. Nämä toimenpiteet sisältyvät suunnitelmaan, jolla toteutetaan hallitusohjelman innovatiivisten julkisten hankintojen tavoitteita.

TALOUDELLINEN
KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyyttä

Taloudellisesti kestävät hankinnat tukevat julkisen talouden tasapainoa ja hankintayksikön kustannustehokasta toimintaa. Taloudelliseen kestävyysvaikutukseen vaikuttavat esimerkiksi harmaan talouden ja kartellien torjuminen sekä verovastuullisuuden ja huoltovarmuuden varmistaminen. Kustannustehokkuutta voidaan edistää kehittämällä uusia hankintatapoja, hyödyntämällä yhteishankintoja ja vaikuttavuusperusteisia hankintoja, kehittämällä elinkaaritalloudellisuuden arviointia sekä hankintojen digitalisaation ja automaation astetta.

Tahtotilaa
edistävät
konkreettiset
tavoitteet

Torjumme hankinnoilla harmaata taloutta ja edistämme verovastuullisuutta

Harmaa talous ja talousrikollisuus ovat monella tavalla haitallisia yhteiskunnalle. Ne muodostavat laajan kokonaisuuden, jossa keskeistä on erilaisten lakisääteiden velvoitteiden laiminlyönti. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden vuoksi verotuloja ja muita lakisääteisiä maksuja kuten työeläkevakuutusmaksuja jää yhteiskunnalta saamatta, yritysten välinen kilpailu vääristyy ja työntekijöitä saataan kohdella laivastaisesti. Hankintojen avulla voimme ennaltaehkäistä ja torjua näiden negatiivisten ilmiöiden syntymistä.

Hankinnat ovat suunnitelmallisia ja kustannustehokkaita

Hankintojen suunnittelun tulee olla osa organisaation toiminnan ja talouden suunnitteluprosessia. Pitkäjänteisen suunnittelun avulla voimme myös ennakoida ja optimoida resurssien käyttöä. Kustannustehokkuus edellyttää, että suuret hankinnat tulee suunnitella useamman vuoden aikajänteellä, jotta käytämme määrärahoja ja henkilöresursseja mahdollisimman tehokkaasti.

Vähennämme julkisten hankintojen hankinta- ja prosessikustannuksia

Tulokellinen hankintatoimi on keskeinen osa hankintojen taloudellista kestävyyttä. Hyvin toimivalla hankintatoimella mahdollistamme organisaation tavoitteiden saavuttamisen tehokkaasti. Voimme edistää hankintojen tehokkuutta kehittämällä hankintatapoja, elinkaaritalloudellisuuden arviointia, sopimushallintaa, hankintojen digitalisointia ja vaadittavien selvitysten automatisointia sekä yhdistämällä hankintoja ja yhteishankintoja tekemällä. Prosessikustannuksissa merkittävää on huomioida myös tarjoajien hallinnollinen taakka.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

Kehitämme rikosrekisteriotteiden tarkastamista koskevaa lainsäädäntöä siten, että se mahdollistaa rikosrekisteriotteiden sähköisen tarkastamisen. Lisäksi kehitämme lainsäädäntöä siten, että velvoitteidenhoitoselvityksiä voidaan tarkistaa sujuvasti kaikissa hankinnoissa ja sopimuskauden aikana. Edistämme kartellien ja harmaan talouden ilmiöiden havaitsemista esimerkiksi varmistamalla valvontaviranomaisten tiedon- saannin julkisista hankinnoista kilpailutusjärjestelmien teknisen rajapinnan avulla.

SOSIAALINEN
KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä

Sosiaalisesti kestävillä hankinnoilla organisaatiot voivat edistää yhteiskuntaan ja ihmisiin kohdistuvia myönteisiä vaikutuksia, kuten työmarkkinoilla muita heikommassa asemassa olevien työllistymistä sekä ehkäistä haitallisia vaikutuksia, kuten esteitä ihmisoikeuksien toteutumiseen. Yritykset voivat tunnistaa oman vastuunsa yhteiskunnan sosiaalisen kestävyys edistämiseksi. Sosiaalista kestävyttä edistetään Suomessa avoimessa yhteistyössä.

Tahtotilaa
edistävät
konkreettiset
tavoitteet

Edistämme muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä siihen soveltuviin hankinnoissa

Hankinnoilla työllistämällä saamme aikaan positiivisia yhteiskunnallisia kokonaisvaikutuksia. Hankintojen avulla voimme työllistää muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevia tahoja ja lisätä yritysten tarjoamia työharjoittelumahdollisuuksia, kun se toteutetaan tarkoituksen sopivien hankintojen avulla. Hankinnoilla työllistäminen voi auttaa tarjoajaa saamaan osaavaa ja motivoitunutta työvoimaa yhteistyössä työvoimaviranomaisten kanssa.

Edistämme hankinnoissa ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien kunnioittamista

Sosiaalisesti vastuulliset hankinnat ovat yksi tapa toteuttaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteita. Hankinnoissa on tunnistettava ne keskeiset hankintakokonaisuudet, joissa riskit ihmisoikeuksien loukkauksiin ovat suurimpia. Hankintayksiköt voivat edistää riskien tunnistamista ja asettaa vastuullisuusvaatimuksia yhteistyössä vastuullisesti toimivien yritysten kanssa.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

Käynnistämme hankinnoilla työllistämisen vauhdittamisohjelman, jossa tarjotaan muun muassa osaamista kehittävää yhteistyötä sekä levitetään tietoa onnistuneista toimintamalleista. Edistämme harmaan talouden torjuntaa rakennusalaalla jakamalla hyviä käytäntöjä sekä käynnistämme niihin liittyviä pilotteja. Luomme työkaluja kansallisen tason ihmisoikeusriskien tunnistamiseen ja huomioimiseen kotimaisissa hankinnoissa. Edistämme avoimen dialogin syntymistä keskustelemalla hankintayksiköiden, tarjoajien ja loppuasiakkaiden kanssa siitä, miten sosiaalinen kestävyys voidaan parhaiten huomioida kilpailutuksissa kansallisen mallin löytämiseksi.

EKOLOGINEN
KESTÄVYYS

Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttäjä

Julkisen sektori voi olla merkittävä markkinavaikuttaja ympäristöystävällisten ratkaisujen, kuten uusien energia- ja resurssitehokkaiden, vähähiilisten sekä puhtaiden ratkaisujen hankkijana. Valtion ja kuntien on toimittava siten, että julkisten hankintojen avulla edistetään ilmasto- ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista. Näin Suomesta muodostuu suunnannäyttäjä myös eurooppalaisella tasolla.

**Tahtotilaa
edistävät
konkreettiset
tavoitteet**

Tuemme julkisilla hankinnoilla Suomen hiilineutraalisuustavoitetta 2035 ja kiertotalouden toteuttamista

Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali 2035 ja edistää kiertotaloutta. Ekologisesti kestävillä hankinnoilla tuetaan vähähiilisiä ja kiertotalouden mukaisia ratkaisuja. Tällöin hankittavissa tavaroissa, palveluissa tai rakennusurakoissa on pienemmät elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset kuin tavanomaisissa vaihtoehdoissa. Tarvitsemme yhteistyötä ja hyviä käytäntöjä konkreettisten kansallisten vähähiilisyystavoitteiden asettamiseksi vaikuttavimpiin hankintakategorioihin.

Tuemme luonnon monimuotoisuuden säilymistä hankintojen avulla

Luonnon monimuotoisuuden säilyminen on elämämme perusedellytys. Sen takia on tärkeää tunnistaa, mikä merkitys julkisilla hankinnoilla voi olla monimuotoisuuden säilymisessä. Suomessa on tarpeen tunnistaa kansallisesti merkittävimmät hankintakokonaisuudet, jotka tukevat luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Edistämme kestävää ruokajärjestelmää elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa ja käytämme kestävästi ja vastuullisesti tuotettuja elintarvikkeita

Kestävä ruokajärjestelmä on ruokaturvan perusta. Ilmastomuutos, monimuotoisuuden häviäminen ja kriisitilanteet voivat heikentää Suomessakin ruokaturvaa merkittävästi. Hyvällä huoltovarmuudella turvataan kriisitilanteiden edellyttämä ruoantuotannon omavaraisuus. Elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa tulee käyttää hankintakriteereitä, jotka edistävät ympäristön kannalta hyviä viljelymenetelmiä, elintarviketurvallisuutta, ravitsemusta sekä eläinten hyvinvointia ja terveyttä, ja jotka edistävät samalla kestävä ruokahuoltoa ja ekologista kestävyttä.

NÄIHIN RYHDYMME ALUKSI

Tuotamme päätöksenteoksi tietoa ja suosituksia olemassa olevan lainsäädännön ja julkisten hankintojen toimintamallien ja ohjauskeinojen kehittämiseksi. Luomme kehittämisalustoja vaikuttavuudeltaan merkittävien hankintojen edistämiseksi sekä vapaaehtoisten sitoumusten, kuten Green dealien, kehittämiseksi. Päivitämme oppaan vastuullisista elintarvikehankinnoista. Käynnistämme vähähiilisten hankintojen skautumista edistävän kehittämisohjelman.

STRATEGIASTA TOIMINNAKSI

Strategian valmistelun yhteydessä on laadittu laaja tilannekuva, joka kuvaa Suomen julkisten hankintojen nykytilaa sekä sitä, miten hankintoja tulisi kehittää. Tilannekuvassa korostuu se, että Suomessa on jo pitkään tehty hyvää kehittämistyötä kunta- ja valtio-sektorilla sekä useiden eri asiantuntijaorganisaatioiden toimesta. Erinomaista osaamista meillä on runsaasti.

Yhteisen strategian myötä julkisia hankintoja kehitetään entistä tiiviimmässä yhteistyössä ja yhdessä suunniteltujen toimenpiteiden avulla. Ehdotuksia konkreettisiksi toimenpiteiksi on kertynyt lukuisia valmistelun aikana. Toimenpideohjelman puitteissa on jo käynnistetty toimenpiteitä, joilla tuetaan strategian tavoitteiden toteutumista. Strategian liitteenä on ensivaiheen toimeenpanon kuvaus. Työn jatkuessa myös muita valmistelun yhteydessä esitettyjä toimenpideohdotuksia tullaan priorisoimaan ja vaiheistamaan tuleville vuosille.

Toimeenpanon kuvauksen mukaisia toimia jatkojalostetaan tarkemmaksi toimeenpanosuunnitelmaksi Hankinta-Suomi -ohjelmassa yhteistyössä perustettavissa teemaryhmissä. Teemaryhmiin kutsutaan avoimesti mukaan asiantuntijoita kaikista hankintojen sidosryhmistä kuten hankintayksiköistä, tarjoajista ja asiantuntijaorganisaatioista. Teemaryhmät vastaavat osaltaan strategian toimeenpanosta ja niiden vastuulla on käynnistää tarvittavia toimia

ja laatia tarkennetut työsuunnitelmat. Ensivaiheessa perustettavia teemaryhmiä ovat Strateginen johtaminen, Hankintataitojen kehittäminen, Tiedolla johtaminen, Toimivat hankinnat, Innovatiiviset hankinnat ja Sosiaalinen kestävyys.

Strategian muuttumista toiminnaksi seurataan. Tätä varten strategian liitteeksi on laadittu mittarit yhteistyössä VTT:n kanssa. Mittarit tekevät näkyväksi tavoiteltavan systeemisen muutoksen ja niiden avulla voidaan seurata strategian vaikutusta ja aikaansaatuja tuloksia. Mittareiden tuottaman tiedon avulla voidaan myös ohjata tulevia toimia ja resursseja.

Strategia on annettu valtioneuvoston periaatepäätöksensä, jolla valtioneuvosto sitoutuu yhteisiin tavoitteisiin. Kuntapuolella strategia vahvistetaan Kuntaliiton valtuuskunnan suosituksena.

Strategia ei muutu toiminnaksi ilman jokaisen panosta. Kansalliset toimet luovat hankintayksiköille konkreettisia työkaluja, joilla tavoitteita on mahdollista toteuttaa. Yhteisen vision saavuttaminen vaatii pieniä tekoja jokapäiväisessä hankinta-arjessa niin johdolta kuin hankinta-ammattilaisiltakin.

Tehdään se yhdessä.

STRATEGIAN LIITTEET

[Liite 1: Toimeenpanon kuvaus](#)

[Liite 2: Strategiset vaikuttavuusmittarit](#)

Pysy menossa mukana!

[Hankinta-Suomi -toimenpideohjelman nettisivut](#)

Tutustu myös

[Suomen julkisten hankintojen tilannekuva -julkaisu](#)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

KUNTA
LIITTO

KANSALLINEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIA 2020

LIITE 1 TOIMEENPANON KUVAUS

STRATEGIAN ENSIVAIHEEN TOIMEENPANON KUVAUS

Yhteisen strategian myötä julkisia hankintoja kehitetään entistä tiiviimmässä yhteistyössä ja yhdessä suunniteltujen toimenpiteiden avulla. Ehdotuksia konkreettisiksi toimenpiteiksi on kertynyt lukuisia valmistelun aikana. Toimenpideohjelman puitteissa on jo käynnistetty toimenpiteitä, joilla tuetaan strategian tavoitteiden toteutumista. Tässä asiakirjassa kuvataan strategian ensivaiheen toimeenpanotoimet. Työn jatkuessa myös muita valmistelun yhteydessä esitettyjä toimenpide-ehdotuksia tullaan priorisoidaan ja vaiheistamaan tuleville vuosille. Ensivaiheen toimenpiteisiin on tarkoitus ryhtyä mahdollisimman pian.

Toimeenpanon kuvauksen mukaisia toimia jatkojalostetaan tarkemmaksi toimeenpanosuunnitelmaksi Hankinta-Suomi-ohjelmassa yhteistyössä perustettavissa teemaryhmissä. Teemaryhmiin kutsutaan avoimesti mukaan asiantuntijoita kaikista hankintojen sidosryhmistä kuten hankintayksiköistä, tarjoajista ja asiantuntijaorganisaatioista. Teemaryhmät vas-

taavat osaltaan strategian toimeenpanosta ja niiden vastuulla on käynnistää tarvittavia toimia ja laatia tarkennetut työsuunnitelmat. Strategian lausuntovaiheessa saadut konkreettiset palautteet huomioidaan teemaryhmien työssä. Ensivaiheessa perustettavia teemaryhmiä ovat Strateginen johtaminen, Hankintataitojen kehittäminen, Tiedolla johtaminen, Toimivat hankinnat, Innovatiiviset hankinnat ja Sosiaalinen kestävyys.

Toimeenpanon kuvaus on laadittu taulukkomuotoon. Siinä on kuvattu kunkin toimenpiteen osalta lyhyesti sen sisältö, alustava vastuutaho ja aikatauluarvio. Toimenpiteet tarkentuvat työsuunnitelmiksi teemaryhmien työssä ja muun jatkosuunnittelun aikana. Osa toimenpiteistä edistää useampaa strategista tahtotilaa ja myös tämä on merkitty taulukkoon. Taulukossa on ensin lueteltu toimenpiteet, jotka ovat jo käynnissä, käynnistyvät 2020 toisella puoliskolla tai vuoden 2021 alkupuoliskolla.

Ensivaiheen toimenpiteet

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Tuotetaan kansallisesti tietoa hankintojen strategisesta merkityksestä ja hankintojen johtamisesta.	Tuotetaan kansallisesti tietoa hankintojen strategisesta merkityksestä ja levitetään siihen liittyviä hyviä käytäntöjä sekä tietoa siitä, miksi strategiset linjaukset/ hankintastrategia tulisi olla olemassa. Tuetaan organisaatioita siten, että ne voivat tuottaa organisaation sisällä tietoa omista hankinnoistaan ja niiden strategisesta merkityksestä sekä pohtia strategista hankintayhteistyötä. Olennaista on saada organisaation johto ymmärtämään hankintojen potentiaali. Muutosta tukevat muun muassa KEINO-akatemia ja alueelliset muutosagentit (edellyttää päätöstä KEINO-osaamiskeskusten jatkorahoituksesta 5/2021 eteenpäin).	Strategisen johtamisen teemaryhmä KEINO-osaamiskeskus (KEINO)	10/2020–12/2023	Strateginen johtaminen
Koulutetaan ja ohjeistetaan hankintayksiköitä huoltovarmuuden huomioimisessa. Varmistetaan julkisilla hankinnoilla Suomen kokonaishuoltovarmuuden kannalta kriittinen kapasiteetti poikkeusoloja varten.	Saatetaan yhteen olennaiset toimijat kansallisen huoltovarmuuden varmistamiseksi ja suunnittelemiseksi. Varmistetaan julkisilla hankinnoilla Suomen kokonaishuoltovarmuuden kannalta kriittinen kapasiteetti poikkeusoloja varten. Tässä työssä hyödynnetään pandemian kokemukset tulevia kriisejä ajatellen. Jaetaan tietoa ja koulutetaan hankintayksikötasoisesta huoltovarmuuden huomioon ottamisesta. Laaditaan esimerkiksi suunnitelmapohjia ja mallisopimusehtoja häiriötilanteita varten (varautuminen normaali- ja poikkeusoloissa).	Strategisen johtamisen teemaryhmä Hansel Kuntaliitto Huoltovarmuuskeskus	11/2020 →	Strateginen johtaminen
Kehitetään strategian toteutumisen seurannan työkalu.	Suunnitellaan strategian toteutumisen seurannan työkalu, joka tukee hankintojen strategista johtamista. Tällä hetkellä suunnittelun kohteena on Hankintaluotsi-palvelu.	Hansel	11/2020	Strateginen johtaminen

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Perustetaan "Big Buyers" -ryhmä.	Perustetaan Suomeen kansallinen "Big Buyers" -ryhmä, joka koostuu niistä hankkijoista, jotka Suomessa käyttävät merkittävää hankintavolyymia. Ryhmässä edistetään keskeisiä strategisen johtamisen toimenpiteitä. Suurten toimijoiden kautta on mahdollista levittää hyviä käytäntöjä myös muihin alueen hankintayksiköihin. Yhtenä konkreettisena teemana työskentelyssä olisi markkinavaikuttavuus sekä kategoriamallien tunnistaminen. Yhteistyön avulla voidaan ottaa käyttöön julkishallinnon eri organisaatioille niille sopivat kategorisointimallit. Yhteistyön tarkoituksena ei ole tehdä hankintoja suurempina volyymeinä, vaan keskittyä hankintatoimen strategisuuteen. Kutsutaan mukaan ainakin yhteishankintayksiköt, sairaanhoitopiirit, suurimmat kaupungit, valtion virastot, liikelaitokset ja hankintalain soveltamisalan piirissä olevat julkisomisteiset osakeyhtiöt sekä mahdollisesti asiantuntijaorganisaatioita ja elinkeinoelämän edustajia.	Strategisen johtamisen teemaryhmä	3/2021->	Strateginen johtaminen
Laaditaan arviointityökalulla hankintayksiköille valtakunnallinen osaamiskartoitus hankintaosaamisesta.	Laaditaan ja toteutetaan sähköinen arviointityökalu perustuen EU:n komission kanssa yhteistyössä laadittuun arviointikehikkoon tai mahdollisesti kehitetään jotain muuta jo olemassa olevaa sähköistä työkalua. Tämä työkalu otetaan jatkuvaan käyttöön valtakunnallisesti hankintaosaamisen kartoittamiseksi. Työkalun avulla tunnistetaan osaamisen kehittämisen kohteet ja edistetään ammattimaista hankintatoimea. Näin hankintayksiköillä on mahdollisuus selvittää omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan, mutta työkalu tuottaa tietoa myös kansalliselle tasolle ohjaamaan kansallisen tason toimenpiteitä.	Hankintataitojen kehittämisen teemaryhmä	Käynnissä	Hankintataidot

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Selvitetään julkisten hankintojen tuki- ja neuvontatoiminnan tarkoituksenmukaiset rakenteet.	Valtiovarainministeriö teettää selvityksen eri toimijoiden roolista hankintastrategian tavoitteiden saavuttamisen sekä tuottavuuden ja digitalisaation edistämisen näkökulmasta. Tällä hetkellä useat eri tahot (muun muassa Hansel, Valtio-konttori, Valtioneuvoston kanslia, Julkisten hankintojen neuvontayksikkö, Suomen Yrittäjät, KEINO, HAUS kehittä-miskeskus, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry) antavat neuvontaa ja tukea julkisten hankintojen kehittämiseksi. Toimijakenttä on nykytilanteessa hajanainen ja kokonaisku-va toimivuudesta ja mahdollisista aukoista puuttuu. Tarkoitus on arvioida nykyisen neuvonnan ja tuen riittävyys sekä hankintayksiköiden että tarjoajien näkökulmasta. Ana-lysoidaan mahdolliset aukot ja tarvittavat kehitysratkaisut. Arvioinnissa huomioidaan valmisteilla olevan kansallisen julkisten hankintojen strategian tehokkaan toimeenpanon ja pysyvien tulosten saavuttamisen edellytykset.	Valtiovarainministeriö (VM) Työ- ja elinkeino-ministeriö (TEM)	Selvityksen toteutus syksy 2020	Hankintataidot
Laaditaan selvitys julkisten hankintojen koulutuksesta.	Laaditaan selvitys, mistä koulutuksista ja tutkinto-ohjel-mista todennäköisesti päädytään julkisten hankintojen tehtäviin. Selvityksessä huomioidaan myös ruotsinkielinen koulutus ja tutkinto-ohjelmat. Selvitetään myös, missä oppilaitoksissa on julkisten hankin-tojen pää- tai sivuainevaihtoehto tai missä koko tutkinto on suunnattu julkisiin hankintoihin. Lisäksi varmistetaan ja lisätään julkisia hankintoja käsitte-levä jakso koulutuksiin ja tutkinto-ohjelmiin, joista toden-näköisesti päädytään julkisten hankintojen tehtäviin osana tehtävän kuvaa tai päätömisesti. On tärkeää, että koulu-tusjaksot eivät käsittele pelkästään hankintalainsäädäntöä, vaan myös laajemmin hankinnoissa käytännössä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä tarjoajanäkökulmaa. Varmistetaan osaajien saatavuus tarjoamalla riittävästi koulutusta hankin-toihin keskittyvien tutkinto-ohjelmien lisäksi myös esimer-kiksi täydennyskoulutuksina sekä hankintojen kurssitarjon-tana.	Hankintataitojen kehittämisen teemaryhmä	10/2020->	Hankintataidot

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Toteutetaan tutkimus-hanke julkisten hankintojen datasta (VN TEAS tutkimus).	Hankkeessa analysoidaan julkisten hankintojen kokonaisvo-lyymi ja luodaan yleisesti hyväksytty, tarkkaan määritelty ja säännöllisesti toistettava menetelmä vuotuisen kokonaisvo-lyymin laskemiseksi. Hankkeessa pureudutaan datan hyö-dyntämiseen hankintojen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi. Lisäksi hankkeessa kartoitetaan julkisiin hankintoihin liittyvät tietolähteet ja kehitetään tietolähteiden hyödyn-tämiseen, erityisesti big dataan liittyviä uusia menetelmiä hankintojen johtamisen tueksi. Hanke tarjoaa uusia ratkaisuja julkisen sektorin hankintojen analysointiin ja ohjaamiseen kansantalouden ja hankintayk-siköiden oman toiminnan kehittämisen näkökulmista.	VM Teknologian tutkimus-keskus VTT Oy alihank-kijoinaan Pellervon taloustutkimus PTT ry, Owl Group Oy sekä PTCServices Oy	Käynnissä, valmistuu 6/2021	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Julkaistaan ostolasku-data sekä kehitetään Tutkihankintoja.fi-verkkosivustoa.	Julkaistaan kunta- ja valtiosektorin hankintayksiköiden ostolaskutiedot avoimena datana (pois lukien turvalli-suusviranomaisten tiedot), jotta tunnistetaan kansallisesti strategisesti merkittävät hankinnat ja niiden volyymi sekä mahdollistetaan perusta hankintojen data-analyysipal-velujen kehittymiselle. Ostolaskujen julkistaminen lisää verovarojen läpinäkyvää käyttöä ja edistää avoimuutta sekä tuo näkyviin pienhankinnat ja mahdolliset suora-hankinnat. Käynnistetään lähdejärjestelmien kartoittaminen ja rajapin-taratkaisun valmistelu. Nykyiselle Tutkihankintoja-sivustolle tehdään infrauudistus, jotta saadaan kuntakentän ostolaskudata palveluun mu-kaan. Tutkihankintoja-sivusto on selainpohjainen palvelu, jonka kautta yksityiset ihmiset voivat selailla julkisen sekto-rin hankintoihin liittyviä tietoja.	Valtiokonttori Hansel	Käynnissä	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Varmistetaan HILMA-järjestelmän jatkuva kehittäminen.	HILMAa kehitetään jatkuvasti tarpeiden ja kansallisen hankintastrategian tavoitteiden mukaan.	VM	Käynnissä	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
	- Sähköisen HILMA-järjestelmän kehittäminen kilpailutusjärjestelmäksi	TEM		Hankintataidot
	- Julkisista hankinnoista tarjolla olevan tiedon kokoaminen yhteen paikkaan siten, että ne ovat helposti löydettävissä.	Hansel		Strateginen johtaminen
	- HILMAN yhteyteen rakennettava kansallinen digitaalinen palvelu hankintayksikön kaikkien hankintojen suunnitteluun. Hankintasuunnitelmat julkaistaan, mikä edistää avoimuutta ja tasapuolisuutta. Markkinat pystyvät ennakoidaan hankintayksiköiden tulevia tarpeita, mikä edistää laadukkaita tarjouksia ja tarjoajien kyvykkyyttä vastata hankintayksiköiden tarpeisiin.	Julkisten hankintojen neuvontayksikkö (JHNY)		Toimivat hankinnat
	- HILMAN kehittäminen niin, että hankintayksiköt voivat tehdä tarjouspyyntöjä ja vastaanottaa tarjouksia sähköisinä dokumentteina.			Taloudellinen kestävyys
	- Komission eForms -uudistuksen täytäntöönpano			
	- HILMAN yhteyteen rakennettava yhteinen eurooppalainen ESDP-hankinta-asiakirja. ESDP-hankinta-asiakirja on hankintayksikön esittänyt vakiomuotoinen lomake, jolla tarjoajat vakuuttavat hankintayksikölle poissulkemisperusteiden olevan osaltaan kunnossa ja että tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat vaatimukset tarjoajan soveltuvuudelle.			
	- Viranomaistietojen tarkastaminen. Tulevaisuudessa hankintayksiköt voivat tarkastaa tarjoajien antamien tietojen oikeellisuuden yhdestä paikasta. HILMAan rakennettava viranomaistietokannoista kerättävä aineisto on kaikkien hankintayksiköiden saatavilla, riippumatta siitä, missä sähköisessä kilpailutusjärjestelmässä tarjouspyyntö on tehty.			
	Lisäksi kiinnitetään huomiota ominaisuuksien tunnetuksi tekemiseen.			

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Kasvatetaan ymmärrystä vaikuttavuusperusteisesta hankinnasta ja ohjauksesta.	Kansallisella tasolla annetaan asiantuntijatukea vaikutusten hankinnan suunnitteluun ja toteutukseen mukaan lukien mittaaminen. Edistetään tulosperusteisen rahoitus sopimuksen (SIB) tai vastaavan mallin hyödyntämistä vaikutusten hankinnassa.	TEM Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus KEINO	Käynnissä	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus Sosiaalinen kestävyys
Suunnitellaan kokonaisarkkitehtuuri, jossa tunnistetaan hankintoja koskevat tiedot ja koordinoitaan niiden analyysia.	Suunnitellaan valtakunnallisesti kokonaisarkkitehtuuri, jossa tunnistetaan hankintoja koskevat tiedot ja koordinoitaan niiden analyysia. Tässä yhteydessä pyritään standardoimaan julkisten hankintojen taloustiedot. Selvitetään tietoa aineistojen yhtenäistämisen tarve siten, että se tarjoaa edellytyksiä rakentaa tietokantoja, joihin tietoja voidaan kerätä eri lähteistä sekä vertailla aineistoja reunaehdot silmällä pitäen (muun muassa liikesalaisuudet, vaikutukset kilpailuun ja kartellien syntymiseen). HILMAa ja muita valtakunnallisia järjestelmiä kehitetään siten, että kerättäviä tietoja hyödynnetään mahdollisimman kattavasti ja laajasti. Järjestelmien tallentamaa dataa yhdistetään ja analysoidaan (data-analyysipalvelut) julkisten hankintojen kehittämiseksi.	Tiedolla johtamisen teemaryhmä Valtiokonttori Kuntaliitto	10/2020 →	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Laaditaan selvitys julkisia hankintoja koskevien valitusten pitkistä käsittelyajoista.	VM asettaa selvityshenkilön, joka selvittää markkinaoikeuden hankinta-asioiden pitkien käsittelyaikojen juurisyitä ja kehittämiskohteita. Selvitysmies haastattelee sidosryhmiä sekä tarkastelee prosesseja ja mahdollisesti arvioi valitusten määrää lisääviä tekijöitä. Selvityksen pohjalta selvitysmies ehdottaa ratkaisuvaihtoehtoja julkisia hankintoja koskevien valitusten käsittelyaikojen lyhentämiseksi. Toimenpiteellä tavoitellaan sitä, että tunnistetaan valitusten määrään ja käsittelyaikojen lyhentämiseen vaikuttavat tekijät sekä löydetään ratkaisuvaihtoehtoja hankinta-asioiden sujuvoittamiseksi ja oikeusvarmuuden parantamiseksi.	VM	Käynnistyy 11/2020, tulokset 6/2021	Toimivat hankinnat

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään hankintojen jakamista osiin.	Julkisten hankintojen neuvontayksikkö yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa suunnittelee teemaryhmän sparrauksella konkreettisia ohjeita ja malleja siihen, että hankinnat jaetaan tarkoituksenmukaisesti osiin.	Toimivat hankinnat -teemaryhmä Suomen Yrittäjät (SY)	1/2021->	Toimivat hankinnat
	Jaetaan tietoa hankintojen jakamisen vaikutuksista markkinoihin ja pk-yrityksiin. Lisäksi koostetaan ja jaetaan hyviä käytäntöjä hankintojen jakamiseksi osiin.	JHNY TEM		
Edistetään asiakastarpeiden huomioimista julkisissa hankinnoissa.	Julkisten hankintojen neuvontayksikkö ja Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus (TEM) yhdessä Suomen Yrittäjien ja SOSTE sosiaali ja terveys ry:n kanssa tuottavat teemaryhmän sparrauksella tietoa hyvistä mallikäytännöistä asiakastarpeiden huomioon ottamiseksi julkisissa hankinnoissa. Jo olemassa olevia hyviä käytäntöjä jaetaan sekä käydään keskustelua uusista mahdollisista tavoista (muun muassa mallisopimuslausekkeet asiakastarpeiden toteutumisesta/ toteutumisen varmistamisesta sopimuskauden aikana).	Toimivat hankinnat -teemaryhmä SY JHNY TEM Vaikuttavuusinvestoimisen osaamiskeskus	1/2021->	Toimivat hankinnat Sosiaalinen kestävyys
	Asiakastarpeen, mukaan lukien kielelliset näkökohdat, huomioon ottaminen on erityisen tärkeää sosiaali- ja terveyspalveluissa.	SOSTE sosiaali ja terveys ry (SOSTE)		
Kannustetaan hankintayksiköitä julkaisemaan kynnysarvot alittavat pienhankintansa.	HILMAssa on mahdollista ilmoittaa hankinnoista, jotka alittavat kansalliset kynnysarvot (niin kutsutut pienhankinnat). Kilpailutus voidaan toteuttaa kevyemmällä menettelyllä, kun hankintaan ei sovelleta hankintalakia.	Toimivat hankinnat -teemaryhmä JHNY	11/2020->	Toimivat hankinnat
	Tehdään tunnetuksi erilaisia pienhankinta-portaaleja. Kannustetaan HILMAN ja Hankinta-Suomen viestinnässä julkaisemaan avoimesti pienhankintojen hankintailmoituksia. Tämä lisää julkisen hallinnon avoimuutta ja edistää luottamusta sekä lisää kilpailua ja siten tuotteiden ja palvelujen kokonaistaloudellista edullisuutta.	SY Hansel		

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään sitä, että yhteishankinnoissa huomioidaan vastuullisuus, pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuihin sekä hankintayksikköjen prosessikustannukset.	Yhteishankintojen vastuullisuutta edistetään yhteistyössä yhteishankintayksiköiden kanssa sekä Big Buyers –ryhmässä. Hankintayksiköiden tulee voida luottaa siihen, että kaikissa yhteishankinnoissa on huomioitu vastuullisuusnäkökohdat tarkoituksenmukaisella tavalla. Yhteishankinnoissa huomioidaan pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen tarkoituksenmukaisella tavalla.	Omistajaohjaus Toimivat hankinnat teemaryhmä KEINO	3/2021->	Toimivat hankinnat Strateginen johtaminen Sosiaalinen kestävyys Ekologinen kestävyys Taloudellinen kestävyys
Tarjotaan asiantuntijapalvelua innovaationäkökohtien tunnistamiseksi.	Käynnistetään muutamalle keskeiselle kehittäjäryhmälle asiantuntijapalvelu lyhytaikaiseen tarpeeseen. Toimialan hyvin tunteva asiantuntija auttaa hankintayksikköä hankinnan suunnittelu- ja markkinavuoropuheluvaiheessa tunnistamaan innovaationäkökohdat (niin sanottu innovation brokerage -palvelu). Laaditaan selvitys toimintamallin skaalaamisesta niin, että se vastaa ekosysteemisopimus kaupunkien tarvetta. Toimenpide on osa innovatiivisten julkisten hankintojen suunnitelman toteutusta.	TEM Business Finland		Innovaatiot Toimivat hankinnat

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Laaditaan suunnitelma innovatiivisten julkisten hankintojen käytön lisäämiseen, palvelujen kehittämiseen sekä kestävään kasvuun.	TEM on laatinut suunnitelman Julkiset hankinnat yhteiskunnan tärkeiden kehitystavoitteiden toteutuksessa -suunnitelma innovatiivisten julkisten hankintojen käytön lisäämiseen, palvelujen kehittämiseen sekä kestävään kasvuun. Suunnitelmassa on kaksi toimenpidekokonaisuutta, jotka sisältävät useita käynnissä olevia tai käynnistyviä toimenpiteitä kestävien ja innovatiivisten hankintojen edistämiseksi: A) Innovatiivisten julkisten hankintojen edistäminen yhteistyötä, rakenteita ja toimintamalleja kehittämällä - Valtioneuvoston yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet (VNP) - KEINOn toiminnan kehittäminen ja vakiinnuttaminen - Kansalliset strategiaproessit välineenä kansallisten kokonaisratkaisujen edistämiseen - Innovatiivisten julkisten hankintojen määrän mittaaminen (5% -10%) - Riskienjakomallit - KEINOn osaaminen osana EU-ohjelmien yhtenäistä neuvontapalvelua B) Hankintojen osaamisen ja johtamisen parantaminen sekä yritysyhteistyön kehittäminen (KEINO-osaamiskeskus) - Innovatiivisten julkisten hankintojen osaaminen ja kyvykkydet - Yritysyhteistyömallit - Hankintojen vaikuttavuuden mittaaminen - Käytännön kannusteet sekä riskienhallinnan välineet KEINO toimii keskeisenä alustana suunnitelman toimenpiteiden toteutuksessa. Suunnitelman toteutusta seurataan säännöllisesti osana TEM:n hallitusohjelman toimeenpanon seurantaa (hallitusohjelman 10 prosentin innovaatiotavoite) ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.	TEM	Hallituskausi Osa toimenpiteistä on jo käynnissä Suunnitelman toimenpiteiden toteutus esitetyssä laajuudessa edellyttää päätöstä KEINOn jatkorahoituksesta 5/2021 eteenpäin	Innovaatiot Ekologinen kestävyys Strateginen johtaminen Hankintataidot

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Kehitetään sekä skaalataan KEINO-kehittäjäryhmätoimintaa.	Hankintojen kehittäjäryhmä on julkisista hankkijoista koostuva väliaikainen ryhmittymä, joka muodostuu yhteisten hankintatarpeiden ympärille. Kehittäjäryhmät keskittyvät erityisesti hankintojen valmistelu- ja suunnitteluprosessin kehittämiseen ja keskeinen osa toimintaa on hankinta-asiantuntijoiden ja -yksiköiden välisen yhteistyön ja vertaistuen lisääminen. Toiminta voi konkretisoitua esimerkiksi yhteisten ennakointien markkinavuoropuheluiden toteuttamisena, erilaisten työkalujen ja kriteeristöjen luomisena sekä mallien ja kokeilualustojen kehittämisenä. Toiminnan tavoitteena on tehostaa ja tukea uusien ratkaisujen ja toimintamallien skaalautumista, viestiä markkinoille aito näkemys julkisten hankintayksiköiden tahtotilasta ja tarpeista sekä lisätä kestävien ja innovatiivisten hankintojen osaamista. Kehittäjäryhmissä tehdään yhteistyötä toimialan muiden toimijoiden, esimerkiksi tutkimusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa. Kehittäjäryhmätoiminta on siten suunnattu hankintayksiköiden lisäksi myös yrityksille, liiketoimintaekosysteemeille ja verkostoille, jotka kehittävät ratkaisuja markkinoita ennakoiden. Toimenpide on osa innovatiivisten julkisten hankintojen suunnitelman toteutusta.	KEINO	Käynnissä	Innovaatiot Ekologinen kestävyys Hankintataidot

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Kehitetään lainsäädäntöä siten, että velvoitteidenhoitoselvityksiä voidaan tarkistaa kaikissa hankinnoissa ja myös sopimuskauden aikana.	Hankintalain mukaan hankintamenettelystä voidaan sulkea pois tarjoaja yhteiskunnallisten velvoitteiden, kuten verojen ja sosiaaliturvamaksujen, laiminlyönnin vuoksi. Hankintayksiköillä on mahdollisuus tarkistaa Verohallinnon velvoitteidenhoitoselvityksestä tarjoajayrityksen perustietoja, vakavaraisuuteen liittyviä tietoja sekä muun muassa se, onko tarjoajayritys hoitanut vero- ja työeläkevakuutusmaksunsa. Velvoitteidenhoitoselvitys on tarkistettavissa automaattisesti ja sähköisesti, mikä on vähentänyt hankintayksiköiden ja tarjoajien työtä merkittävästi. Hankintayksiköillä on kuitenkin oikeus saada velvoitteidenhoitoselvitys vain hankintamenettelyä varten. Laajennetaan velvoitteidenhoitoselvityksen sisältö koskemaan yritysten vastuuhenkilöiden tietoja ja mahdollistetaan velvoitteidenhoitoselvitysten saaminen myös sopimuskauden aikana. Velvoitteidenhoitoselvityksiä voidaan näin hyödyntää myös kansallisissa hankinnoissa, pienhankinnoissa ja toimittajarekistereissä. Lisäksi tutkitaan velvoitteidenhoitoselvityksiin liittyviä automatisointimahdollisuuksia.	TEM	Käynnissä	Taloudellinen kestävyys Sosiaalinen kestävyys
Kehitetään rikosrekisteriotteiden tarkastamista koskevaa lainsäädäntöä sekä mahdollistetaan rikosrekisteriotteiden sujuva sähköinen tarkastaminen.	Hankintayksikön on ennen hankintasopimuksen tekemistä vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan rikosrekisteriotteet hankintalain pakollisten poissulkemisperusteiden selvittämiseksi. Rikosrekisteriotteiden käsittely tapahtuu nykyisin manuaalisesti ja rikosrekisteriotteet lähetetään postitse. Toimittaja esittää rikosrekisteriotteet hankintayksikölle tarkastettavaksi käytännössä menemällä hankintayksikön toimitiloihin paikan päälle. Prosessi nykymuodossaan on hankintayksiköille ja toimittajille hallinnollisesti raskas ja aiheuttaa merkittävästi lisätyötä. Rikosrekisteriotteiden tarkastamista koskevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että rikosrekisteriotteiden automaattinen tarkastaminen on mahdollista. Rikosrekisteriotteiden tarkastaminen mahdollistetaan myös puolustus- ja turvallisuushankinnoissa sekä pienhankinnoissa.	TEM, Oikeusministeriö (OM) VM	Käynnissä	Taloudellinen kestävyys Tiedolla johtaminen Sosiaalinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään kartellien ja harmaan talouden ilmiöiden havaitsemista.	Julkisiin hankintoihin jätetyistä tarjouksista ja niiden sisälöstä ei ole keskitetysti saatavilla tarpeeksi kattavia tietoja ja niiden hankkiminen yksittäisin selvityspyynnöin hankintayksiköiltä on hallinnollisesti raskasta. Tarjoustietojen paremman saatavuuden avulla olisi mahdollista tehostaa kartellien ja harmaan talouden ilmiöiden havaitsemista. Varmistetaan valvontaviranomaisten tiedonsaanti julkisista hankinnoista luomalla tekninen rajapinta kilpailutusjärjestelmiin ja varmistetaan niiden analysointiresurssit. Hankintayksiköiden tietoisuutta kartellien tunnusmerkeistä parannetaan. Tuetaan hankintayksiköitä laatimaan menettelytapaohjeet kartelliepäilyjen käsittelyn varalle ja eettiset toimintaohjeet muun muassa jääviyksien, sidonnaisuuksien, kaksoisroolien sekä tarjouskilpailujen kohdentamisen välttämiseksi. Koulutetaan sisäisiä tarkastajia harmaan talouden havaitsemiseksi.	Hansel Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV)	2021→	Taloudellinen kestävyys
Edistetään muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä.	TEM käynnistää vuonna 2020 hallituskauden loppuun asti kestävän hankinnoilla työllistämisen vauhdittamisen ohjelman, jossa tavoitteena on lisätä toimintamallin käyttöä erityisesti kuntien hankinnoissa. Mallia kehitetään ja levitetään valtakunnallisen koordinaattorin johdolla. Osana levittämistoimia hankinnoilla työllistämisen toimintamalli otetaan käyttöön alueellisissa hankkeissa. Ohjelmassa tarjotaan muun muassa osaamista kehittäviä foorumeita sekä levitetään tietoa onnistuneista toimintamalleista ja käytännöistä. Tavoitteena on lisäksi kehittää työllistyvien henkilöiden määrällisen seurannan toimia sekä valvontaan liittyviä välttämättömiä toimia tietojen välittämisessä. Vauhditusohjelmassa tehdään yhteistyötä KEINO-osaimiskeskuksen ja Julkisten hankintojen neuvontayksikön kanssa.	TEM Kuntaliitto JHNY KEINO Sosiaalisen kestävyysden teemaryhmä	8/2020 Hallituskausi	Sosiaalinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään rakennusalan harmaan talouden torjuntaa.	Edistetään harmaan talouden torjuntaa rakennusallalla hyvien käytäntöjen jakamisella sekä pilottien avulla. - Senaatti-kiinteistöt jakaa omia parhaita käytäntöjään. Julkisten hankintojen neuvontayksikkö kirjaa käytännöt myös laajemmin hyödynnettäväksi. - TEM koordinoi konsulttityönä tehtävän pilotoinnin rakennustyömailla.	Senaatti-kiinteistöt	1/2021	Sosiaalinen kestävyys
		JHNY		Taloudellinen kestävyys
		TEM	10/2020	
		VM		
		SM		
Luodaan työkalut kansallisen tason ihmisoikeusriskien tunnistamiseen ja huomioimiseen kotimaisissa hankinnoissa.	HEUNI on tehnyt selvityksiä työelämän ihmisoikeusriskeistä Suomessa sekä luonut konkreettisia työkaluja etenkin alihankinnassa tapahtuvien väärinkäytösten ja työntekijöiden hyväksikäytön estämiseksi. Selvityksissä on todettu merkittäviä haasteita.	Sosiaalisen kestävyys teemaryhmä Aluehallintovirastot		Sosiaalinen kestävyys
	Käynnistettävässä työssä tunnistetaan merkittävimmät riskialat julkisten hankintojen sopimuksissa ja luodaan työkalut, joita hankintayksiköt voivat hyödyntää.	Euroopan Kriminaalipoliittikan Instituutti HEUNI (HEUNI)		
Selvitetään miten nykyistä lainsäädäntöä tulisi kehittää, jotta hankintojen ympäristövaikutukset sekä hiili- ja ympäristöjalanjälki otetaan jatkossa paremmin huomioon.	Ympäristöministeriön käynnistämä VN TEAS hanke "Hiili- ja ympäristöjalanjälki hankinnoissa – lainsäädäntö ja mittaaminen" tuottaa päätöksenteon tueksi tietoa ja suosituksia siitä, miten olemassa olevaa lainsäädäntöä ja julkisten hankintojen toimintamalleja ja ohjauskeinoja tulisi kehittää. Hanke tuottaa tietoa siitä, mitkä ovat ympäristövaikutuvuudeltaan keskeisimmät hankinnat, joihin lainsäädännön muutokset ja muut ohjauskeinot tulisi kohdentaa. Konkreettisenä tuloksena syntyy myös suositus hankinnoille asetettujen tavoitteiden ja kriteereiden toteutumisen seurannasta osana olemassa olevia järjestelmiä ja tiedontuotantoa.	Ympäristöministeriö (YM) Toteuttajina ovat: Itä-Suomen yliopisto, Suomen ympäristökeskus, Lappeenranta-Lahden teknillinen yliopisto ja Vrije Universiteit Brussels	Käynnissä	Ekologinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Edistetään vapaaehtoisia sitoumuksia (kuten Green deal) tai muita kehittämisalustoja vaikuttavuudeltaan merkittävien hankintojen edistämiseksi.	Ympäristöministeriö valmistelee yhteistyössä Motiva Oy:n kanssa vapaaehtoisen Green deal -mallin pilotointia ministeriöiden ja kiinnostuneiden kuntien kanssa tavoitteena edistää kestävä kehityksen tavoitteita julkisissa hankinnoissa. Parhaillaan valmistellaan muun muassa Päästöttömien työmaiden Green dealia sekä Haitattomat kemikaalit päiväkodeissa Green dealia. Green dealeissa tavoitteena on asettaa julkisille hankinnoille yhteisiä kestävä kehityksen tavoitteita, lisätä markkinavuoropuhelua, luoda yhteiset hankintakriteerit sekä jakaa parhaita käytäntöjä kuntien välillä. Julkisten hankintojen Green deal -sopimus on vapaaehtoinen, hankintoihin kohdistettu sitoumus, jonka hankintayksikkö solmii valtion osapuolen kanssa. Ottamalla osaa Green deal -sopimukseen hankintayksikkö edistää omia energia-, ilmasto- sekä bio- ja kiertotalouden tavoitteitaan ja saa tukea aihealueen kehitystyöhön. KEINO-osaamiskeskus vastaa Green dealien aiheiden hakeemisesta, koordinoinnista, mahdollisista taustaselvityksistä ja yhteisen toimintamallin kehitysprosessista sekä fasilitoimisesta. Ympäristöministeriö ja KEINO-osaamiskeskus seuraa sopimusten toteutumista sekä arvioi vaikutuksia yhteistyössä hankintayksiköiden kanssa. KEINO tarjoaa Green dealeihin osallistuville hankintayksiköille asiantuntijapalveluaan ja tarvittaessa tukea esimerkiksi selvitysten ja markkinakartoitusten tekoon sekä vuoropuhelun järjestämiseen. Toimenpide on osa innovatiivisten julkisten hankintojen suunnitelman toteutusta.	YM Motiva KEINO	Käynnissä	Ekologinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Päivitetään opas vastuullisista elintarvikehankinnoista.	Oppaassa ohjataan eri elintarvikeryhmien hankintakriteerien käytössä, ja se on laadittu osana kestävän kehityksen kokonaisuutta ottaen huomioon jo tehdyt ohjeistukset mukaan lukien ravitsemussuositukset. Maa- ja metsätalousministeriön johdolla aloitetaan opasta täydentävän hankintaohjeistuksen laadinta ruokapalveluiden vastuulliseen hankintaan. Tämä tehdään yhteistyössä hankintayksiköiden ja alan yritysten kanssa. Elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen suunnitelmallisuuden parantamiseksi maa- ja metsätalousministeriö tukee kuntia ja hankintayksiköitä hankintojen kehittämisessä. Edellisen hallituskauden pohjalta ministeriön hankintälähtetilään työ jatkuu jalkautumisilla kuntiin sekä seminaarien ym. koulutustilaisuuksien muodossa. Tämä tapahtuu yhteistyössä hallitusohjelman mukaisten Ilmastoruoka- ja Kotimaisen kalan edistämishojelman sekä käynnissä olevien Luomu- ja Lähiruokaohjelmien kanssa. Linjauksessa vastuullisista elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoista on huomioitu EU:n komission keväällä 2020 antama Pellolta pöytään –strategia, ja siinä esitetyt EU:n yhteiset tavoitteet kestäville elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoille.	Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) Motiva	Käynnissä Oppaan päivitys valmistuu vuoden 2020 loppuun mennessä ja hankintaohjeistus ruokapalveluille syksyllä 2021	Ekologinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Käynnistetään vähähiilisuuden edistämiseksi skaalautuvia kokeiluja.	Suunnitellaan syksyllä 2020 vähähiilisten hankintojen kehittämisohjelma 6-10 edelläkävijäorganisaatiolle, jolla on hiilineutraalisuustavoite. Kehittämisohjelman tarkoituksena on tukea hankintayksikköjä saavuttamaan asettamia vähähiilisyystavoitteita hankintojen avulla. Kehittämisohjelman oppeja ja kokemuksia jaetaan ja skaalataan. Tunnistetaan kunkin osallistujaorganisaation ilmastotavoitteiden kannalta merkittävimmät hankintakategoriat, sekä laaditaan niiden toimeenpanosuunnitelmat. Kategoriakohtaisten tavoitteiden toimeenpanossa edistetään asiantuntijatuella ajankohtaisten hankintojen toteuttamista ja uusien ratkaisujen mahdollistamista. Tavoitteena on vauhdittaa hankintojen toteuttamista myös elvyttävänä toimenpiteenä. Kehittämisohjelman tuotokset ja kokemukset tukevat konkreettisten kansallisten vähähiilisyystavoitteiden asettamista vaikuttavimpiin hankintakategorioihin. Yhteiskehittämisen ja vertaisoppimisen tulokset kootaan vähähiilisten hankintojen pelikirjaan.	KEINO Motiva	Suunnittelu syksy 2020, toteutus vuonna 2021	Ekologinen kestävyys

TOIMENPIDEOHJELMA "HANKINTA-SUOMI" PUITTEISSA PERUSTETTAVAT TEEMARYHMÄT

Teemaryhmät perustetaan uudenlaisen yhteistyön varmistamiseksi valtio- ja kuntasektorin hankintayksiköiden, tarjoajien, asiantuntijaorganisaatioiden sekä kunkin teeman kannalta relevanttien järjestöjen välillä. Teemaryhmän tehtävänä on suunnitella ja käynnistää konkreettiset toimet, joilla edistetään julkisten hankintojen strategian tavoitteiden toimeenpanoa.

Teemaryhmässä keskustellaan valmisteluryhmän laatiman tilannekuvan pohjalta kunkin teeman osalta olemassa olevasta tilanteesta ja käynnissä olevasta kehittämistyöstä. Työ pohjautuu strategiavalmistelun aikana tehtyihin toimenpide-ehdotuksiin sekä niistä lausuntokierroksella saatuun palautteeseen. Teemaryhmät osallistuvat myös toimien jalkauttamiseen. Teemaryhmät laativat yksityiskohtaiset työsuunnitelmat, joissa käynnistettävät toimet vaiheistetaan käytettävissä olevien resurssien mukaan. Kaikkien teemaryhmien vetäjät muodostavat ryhmän, jossa käsitellään teemaryhmien välisiä synergioita.

Tavoitteena on, että toimet vaikuttavat hankintojen sisältöön ohjelmakauden aikana ja vakiintuvat jatkumaan myös sen jälkeen. Tarkoituksena on organisoida Hankinta-Suomi yhteistyön alle julkisten hankintojen kehittämisen kannalta tärkeät toimet sen varmistamiseksi, että avoin yhteistyö ja tietoisuus yhteisistä tavoitteista hyödyttävät kaikkia tahoja.

Ensimmäiseksi perustettavia teemaryhmiä ovat

- Strateginen johtaminen -teemaryhmä
- Hankintataitojen kehittäminen -teemaryhmä
- Tiedolla johtaminen -teemaryhmä
- Toimivat hankinnat -teemaryhmä
- Innovatiivisten hankintojen teemaryhmä
- Sosiaalinen kestävyys -teemaryhmä

Muiden teemaryhmien perustamisen osalta suunnittelu resursoinnista ja vastuutahoista käynnistetään syksyllä 2020.

MUUT KANSALLISEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIAN TOIMEENPANOJA TUKEVAT TOIMET

Kansallisen julkisten hankintojen strategian tehokas toimeenpano vaatii myös muita tukitoimia. On tärkeää, että hankintayksiköt saavat apua tahtotilojen tavoitteiden saavuttamisessa.

Valtiosektorilla ministeriöitä tukee valtioneuvoston kanslia, jonka tehtävänä on koko ministeriökentälle yhteisten hankintojen tekeminen ja valtioneuvoston ja sen ministeriöiden hankintatoimen ohjaus, kehittäminen ja yhteensovittaminen. Valtioneuvoston kanslia laatii hallinnonalaansa koskevan hankintalinjauksen ja sitä koskevan toteutussuunnitelman, jonka tarkoituksena on saattaa kansallisessa julkisen hankinnan strategiassa esitetyt tahtotilat ja tavoitteet valtioneuvoston kansliassa tehtävien hankintojen ja hankintatoimen tavoitteiksi, joiden toteutumista seurataan. Valtioneuvoston kanslia toimii resurssiensa puitteissa ministeriöiden tukena ministeriöiden toteuttaessa strategian tahtotiloja ja tavoitteita omilla hallinnonaloillaan. KEINO-osaamiskeskus tukee ministeriöitä toimintasuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa yhdessä valtioneuvoston kanslian kanssa. Valtioneuvoston kanslia laatii koko valtioneuvostolle yhteisiä ohjeita ja malleja siitä, kuinka strategian tahtotilat ja tavoitteet voidaan

huomioida yksittäisen hankinnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa.

Muiden hankintayksiköiden ja kuntasektorin tukena strategian tavoitteiden edistämiseksi toimii useita asiantuntijaorganisaatioita. Julkisten hankintojen neuvontayksikkö on osallistunut strategiaprosessiin ja jatkaa työtä strategian toiminnallistamisessa niin hankintalakiin liittyvissä kysymyksissä kuin myös muiden konkreettisten toimenpiteiden osalta. KEINO-osaamiskeskus integroi kansallisen julkisten hankintojen strategian tahtotilat laajasti osaksi toimintaansa muun muassa kestävydessä ja innovaatioiden osalta sekä osana strategisen johtamisen kehittämisohjelmaa, KEINO-akatemiaa. KEINO-muutosagentit ja Suomen yrittäjien hankinta-asiamiehet antavat konkreettista tukea alueilla strategian toiminnallistamisessa.

Strategian tavoitteita voidaan edistää myös osana Hansel Oy:n, Valtorin ja Senaatti-kiinteistöt Oy:n tekemiä keskitettyjä hankintoja ja puitejärjestelyitä. Näiden tahojen kanssa käynnistetään keskustelut asiasta syksyllä 2020.

KANSALLINEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIA 2020

Hankinta-Suomi yhteistyössä VTT Oy:n kanssa

LIITE 2 STRATEGISET VAIKUTTAVUUSMITTARIT

KANSALLISEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIAN MITTARIT

Suomen ensimmäinen kansallinen julkisten hankintojen strategia on laadittu laajassa yhteistyössä Hankinta-Suomi-toimenpideohjelman puitteissa. Strategia on julkaistu 9.9.2020.

Strategian visio on, että Suomi on 2020-luvulla eurooppalainen edelläkävijä julkisten hankintojen johtamisessa, osaamisessa, tiedon hyödyntämisessä, innovatiivisuudessa sekä taloudellisessa, ekologisessa ja sosiaalisessa vastuullisuudessa – näin saamme toimivia hankintoja.

Strategian muuttumista toiminnaksi seurataan. Tässä dokumentissa esitellään strategian mittaristo, joka on laadittu yhteistyössä VTT Oy:n kanssa.

Mittarit tekevät näkyväksi tavoiteltavan systeemisen muutoksen ja niiden avulla voidaan seurata strategian vaikutusta ja aikaansaatuja tuloksia. Kattavan kuvan luomiseksi on luotu laaja-alainen vaikuttavuusmalli, joka auttaa tarkastelemaan eri vaikuttavuuden kriteereitä tasapainoisesti. Systeemistä vaikuttavuutta ei voida osoittaa yksittäisten ulottuvuuksien tai mittareiden näkökulmasta, vaan ne tekevät yhdessä

pidemmän aikavälin muutoksen näkyväksi. Systeemisiet muutokset syntyvät monien eri toimenpiteiden välisessä dynaamisessa vuorovaikutuksessa.

Vaikuttavuus eri osa-alueilla saattaa edetä eriaikaisesti. Näin ollen sekä seurattavat ilmiöt ja mittarit ovat keskinäisessä riippuvuussuhteessa: mittarin värähdys yhdellä osa-alueella on usein edellytys vaikutuksen etenemiseksi toisella osa-alueella.

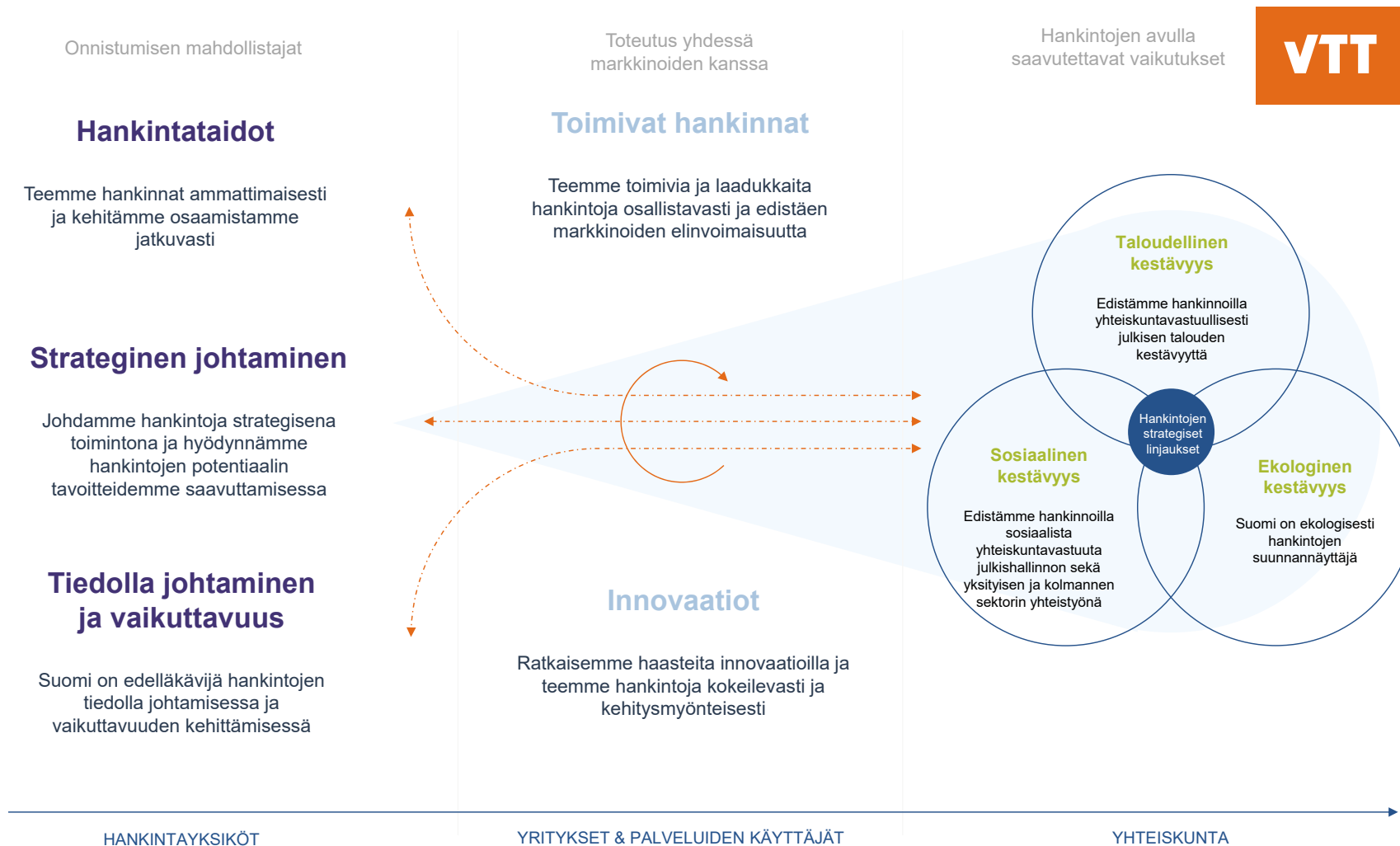
Valitut mittarit osoittavat yhdessä, onko toiminnan suunta oikea, vauhti sopiva ja tarvitaanko korjausliikkeitä. Tavoitteena on, että mittareita voidaan hyödyntää osana johtamista sekä kansallisella että hankintayksikötasolla toimenpiteiden seurannassa. Mittareita uudistetaan ja päivitetään strategisten tavoitteiden muuttuessa ja täsmentyessä. Näin varmistetaan se, että mittarit tuottavat strategiaa vastaavaa tietoa vaikuttavuudesta.

Mittareiden tuottaman tiedon avulla voidaan myös ohjata Hankinta-Suomi-toimenpideohjelman tulevia toimia ja resursseja.

KANSALLISEN JULKISTEN HANKINTOJEN STRATEGIAN VAIKUTTAVUUDEN MITTAAMISEN KOKONAISMALLI

Vaikuttavuuden mittaamisen kokonaismallissa onnistumisen mahdollistajat, kuten strateginen johtaminen, hankintataidot, tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus, luovat edellytykset kehittää toimivia hankintoja

ja innovatiivisuutta yhdessä markkinoiden kanssa. Yhdessä nämä tekijät edesauttavat hankintojen toteuttamista niin, että ne tukevat yhteiskunnan taloudellista, sosiaalisista ja ekologista kestävyyttä.

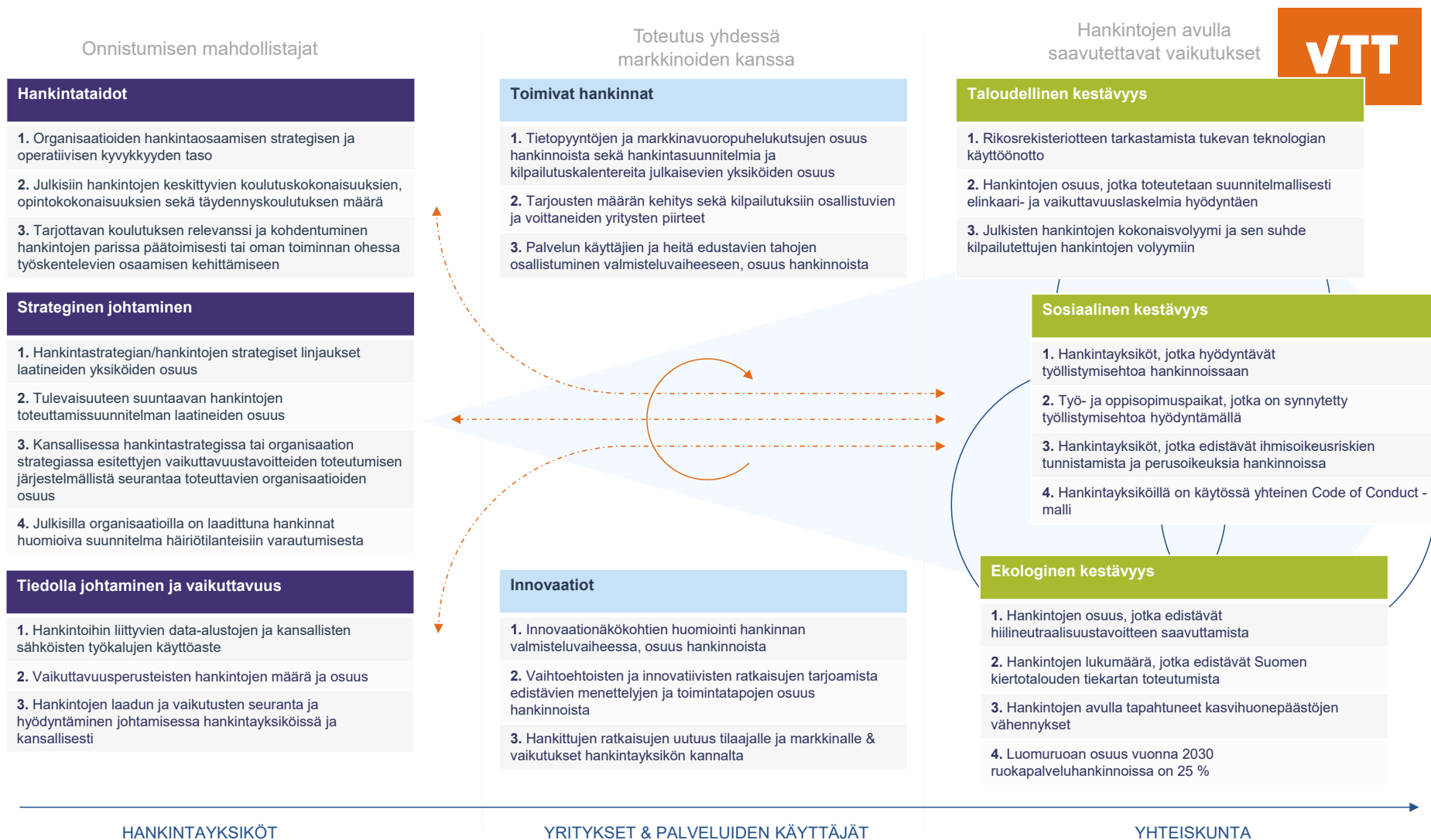

Kuvio 1. Kansallisen julkisten hankintojen strategian vaikuttavuuden mittaamisen kokonaismalli

KOKONAISMALLI JA STRATEGIAN MITTARIT TAHTOTILOITTAIN

Strategian kahdeksalle tahtotilalle on luotu yhteensä 27 mittaria. Mittareita ei kuitenkaan ole kohdistettu jokaiseen strategian konkreettiseen tavoitteeseen, vaan ne liittyvät laajempaan tahtotilan tuloskoriin.

Mittarit tunnistavat myös sen, että ne edistävät ja kuvaavat myös muiden tahtotilojen toteuttamista ja edistymisen kuvausta.

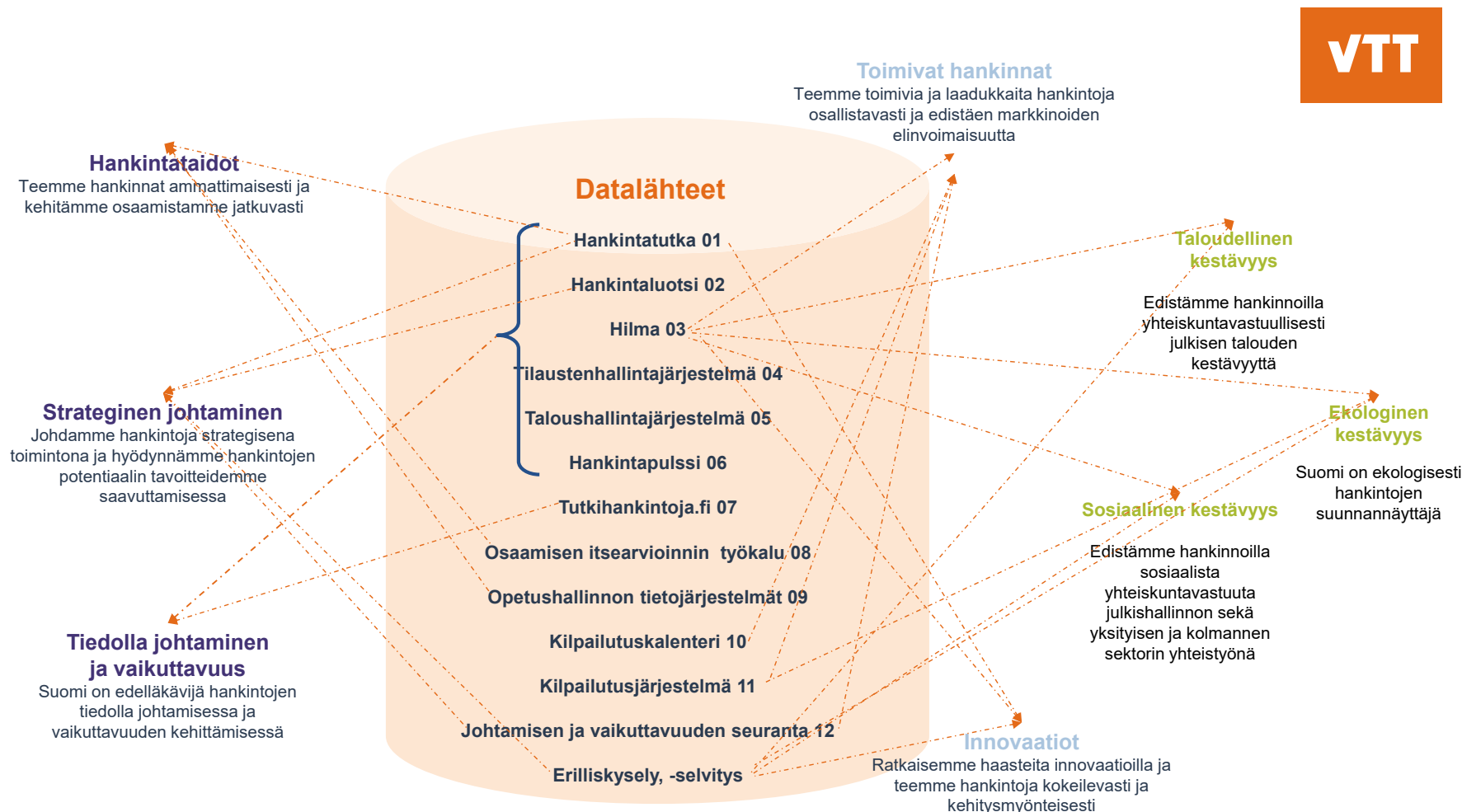

Kuvio 2. Kokonaismalli ja strategian mittarit tahtotiloittain

DATA-LÄHTEET JA NIIDEN YHTEYDET KERÄTTÄVÄÄN MITTARITIE TOON TAHTOTILOITTAIN

Strategian tavoitteiden mittaamiseen tarvittava tieto kerätään useista eri tietolähteistä. Se varmistaa strategian vaikuttavuuden kokonaisvaltaisen tarkastelun ja seurannan.

Hankintojen vaikuttavuuden seurannassa tavoitteena on hyödyntää olemassa olevia tietolähteitä. Kuitenkin nykyisiä tietolähteitä ja -järjestelmiä tulee kehittää edelleen vastaamaan hankintojen vaikuttavuutta koskevaa tietotarvetta. Lisäksi tarvitaan myös uutta tiedon tuotantoa esim. erillisten selvitysten ja kyselyiden muodossa.

Kuvio 3. Datalähteet ja niiden yhteydet kerättävään mittaritietoon tahtotiloittain

Strateginen johtaminen

Tahtotila:

Johdamme hankintoja strategisena toimintona ja hyödynnämme hankintojen potentiaalin tavoitteidemme saavuttamisessa

Tavoitteet:

Hankintayksiköt tunnistavat strategisesti merkittävimmät hankintakokonaisuudet ja edistävät strategisten tavoitteidensa saavuttamista hankintojen avulla

Johdamme hankintoja ammattimaisesti koko elinkaaren ajan sekä kansallisesti että hankintayksikkötasolla

Varaudumme hankinnoissa riittävällä tavalla normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Hankinnat ovat osa organisaatioiden tulos- ja omistajaohjausta

Mittarit:	Datalähde:
Hankintastrategian tai hankintojen strategisten linjausten laatineiden hankintayksiköiden osuus.	Hankintatutka tai KEINOn strategisen johtamisen kysely
Tulevaisuuteen suuntaavan hankintojen operatiivisen toteuttamissuunnitelman laatineiden hankintayksiköiden osuus.	Hankintatutka tai KEINOn strategisen johtamisen kysely
Kansallisessa julkisten hankintojen strategiassa tai organisaation strategiassa esitettyjen vaikuttavuustavoitteiden järjestelmällistä seurantaa toteuttavien organisaatioiden osuus.	Kehitteillä olevan Hankintaluotsi-työkalun käytöstä kertyvä tieto tai suunnitteilla olevan hankintojen johtamisen ja vaikuttavuuden seurannan työkalusta kertyvä tieto. Vaihtoehtoisesti Hankintatutkaan lisättävä teema.
Kaikilla julkisilla organisaatioilla on laadittuna hankintoja koskeva tai hankinnat huomioiva suunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta.	Hankintatutka tai KEINOn strategisen johtamisen kysely Tämä edellyttää kuitenkin lisäkysymyksen häiriötilanteisiin varautumista koskien.

Hankintataidot

Tahtotila:

Teemme hankinnat ammattimaisesti ja kehitämme osaamistamme jatkuvasti

Tavoitteet:

Kartoitamme hankintojen osaamistason kokonaiskuvan sekä kansallisella että hankintayksikkötasolla

Ylläpidämme ja kehitämme hankintoihin liittyvää osaamistamme sekä strategisella että operatiivisella tasolla

Lisäämme hankintoihin liittyvää koulutusta

Varmistamme vaikuttavan ja laadukkaan hankintojen tutkimustoiminnan

Mittarit:	Datalähde:
Organisaatioiden strategiset ja operatiiviset hankintataidot.	Arviointityökalu Arviointityökalu on kehitteillä, josta saadaan tarvittava data.
Julkisiin hankintojen keskittyvien koulutuskokonaisuuksien, eri koulutusaloille integroitujen julkisten hankintojen opintokokonaisuuksien sekä täydennyskoulutuskokonaisuuksien määrä.	Kyselytutkimus tai erillisselvitys Koulutuksen tarjonnan seuranta ja valmistuneiden määrän seuranta
Tarjottavan koulutuksen relevanssi ja kohdentuminen hankintojen parissa päätoimisesti tai osittain eri rooleissa strategisella ja operatiivisella tasolla työskentelevien* henkilöiden osaamisen kehittämiseen.	Erillisselvitys

* Sisältää myös organisaation muut substanssiasiantuntijat, jotka osallistuvat hankintaprosessiin asiantunteuksellaan esimerkiksi suunnittelemalla tai neuvomalla.

Tietojohtaminen ja vaikuttavuus

Tahtotila:

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä

Tavoitteet:

Suomi on edelläkävijä tietojen hyödyntämisessä hankinnoissa

Arvioimme hankintoja koskevaa vaikuttavuutta eri tasoilla

Edistämme vaikuttavuusperusteisia hankintoja

Mittarit:	Datalähde:
Hankintoihin liittyvien data-alustojen ja kansallisten sähköisten työkalujen käyttöasteet.	Data-alustojen ja sähköisten työkalujen käytöstä kertyvä data
	Seurattavat alustat tai työkalut ovat sähköiset kilpailutusjärjestelmät, tilaustenhallintajärjestelmä, taloushallintajärjestelmä, Hankintapulssi, Hankintatutka sekä jatkossa Hankintaluotsi.
Vaikuttavuusperusteisten* hankintojen määrän ja osuuden kasvu.	HILMA Tämä edellyttää uuden kohdan lisäämistä ja käsitteen määritelmää (ks. alla luonnos määritelmäksi).
Hankintojen laadun ja vaikutusten seuranta ja hyödyntäminen johtamisessa hankintayksiköissä ja kansallisesti.	Kyselytutkimus tai Hankintatutka Hankintatutkaan tai KEINOn strategisen johtamisen kyselyyn uusi mittaamista ja seurantaa käsittelevä osio

* Vaikuttavuusperusteinen hankinta = Hankinta, jossa suoritteiden sijaan (kokonaisuudessaan tai osittain) ostetaan vaikutuksia ja jossa tilaaja määrittelee haluamansa lopputuloksen, ei sen tuottamisen tapaa. Maksu on sidottu todennetusti vaikutuksiin eli tilaajan etukäteen määrittelemien tulosten aikaansaamiseen.

Toimivat hankinnat

Tahtotila:

Teemme toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti ja edistäen markkinoiden elinvoimaisuutta

Tavoitteet:

Hankintayksiköillä on edellytykset markkinoiden hyödyntämiseen

Julkiset hankinnat ovat houkuttelevia erilaisille tarjoajille

Suunnittelemme hankinnat tarvelähtöisesti ja osallistavasti loppukäyttäjää kuunnellen

Mittarit:	Datalähde:
HILMAssa julkaistujen tietopyyntöjen ja markkinavuoropuhelukutsujen osuus hankinnoista sekä hankintasuunnitelmia ja kilpailutuskalentereita julkaisevien hankintayksiköiden osuus hankintayksiköistä vuositason.	HILMA Tehdyt tietopyynnot ja markkinavuoropuhelukutsut ilmenevät HILMAsta. Hankintasuunnitelmien ja kilpailutuskalentereiden seuraaminen edellyttää tiedonkeruun kehittämistä, esim. HILMAN yhteyteen luotava alusta niiden julkaisulle.
Tarjousten määrän kehitys ja kilpailutuksiin osallistuvien sekä voittaneiden yritysten piirteet (koko, ikä, toimiala, kotipaikka) vuositason.	Kilpailutusjärjestelmät ja HILMA Tieto tarjouksen jättäneistä kilpailutusjärjestelmissä ja jatkossa HILMAssa järjestelmää kehitettäessä.
Palvelun käyttäjien ja heitä edustavien tahojen osallistuminen valmisteluvaiheeseen, osuus hankinnoista relevanteilla sektoreilla ja kehitys vuositason.	HILMA Mittarissa tarvittava tieto edellyttää tiedonkeruun kehittämistä. Selvitettävä, voidaanko asiaa tiedustelevalle kohtaan lisätä HILMAan hankintailmoitukseen tai jälki-ilmoitukseen tai kehitteillä olevan uuden hankintojen johtamisen ja vaikuttavuuden seurannan työkalun yhteyteen.

Innovaatiot

Tahtotila:

Ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti

Tavoitteet:

Julkinen sektorimme on kehitysmuotoisesti ajatteleva ja rohkeasti toimiva sekä hyödyntää haasteiden ratkaisemisessa innovaatioita

Luomme edellytyksiä julkisen sektorin ja yritysten väliselle yhteistoiminnalle ja vuorovaikutukselle sekä edistämme innovaatiomuotoisen markkinan syntymistä

Lisäämme innovatiivisten hankintojen määrää 10 %:iin kaikista hankinnoista ja saamme aikaan vaikutavuutta

Mittarit:	Datalähde:
Innovaationäkökohtien huomiointi hankinnan valmisteluvaiheessa, osuus hankinnoista vuositasolla.	HILMA ja mahdollinen erillisselvitys Hyödynnetään HILMA-raportointia siitä, onko ilmoituksissa valittu kyseinen kohta. Mahdollisuus lisätiedon saamiseen toteuttamalla lyhyt automatisoitu kysely kohdan valinneille. Selvitetään tarkemmin, mitä innovaationäkökohtien huomioinnilla kyseisissä hankinnoissa tarkoitetaan.
Vaihtoehtoisten ja innovatiivisten ratkaisujen tarjoamista edistävien menettelyjen ja toimintatapojen hyödyntäminen hankinnoissa. Eri hankintamenettelyjen osuus hankinnoista vuositasolla (kilpailullinen neuvottelumenettely, innovaatiokumppanuus, haastelähtöiset hankintamenettelyt kuten hackathonit ja hankinta tai suunnittelukilpailut).	HILMA Hyödynnetään HILMAN hankintamenettelyjä koskevaa tietoa. Selvitetään haastelähtöisten menettelyjen tunnistamismahdollisuus HILMAssa.
Hankittujen ratkaisujen uutuus tilaajalle ja markkinalle sekä vaikutukset hankintayksikön kannalta (trendi).	Kyselytutkimus tai erillisselvitys Datalähteenä on KEINOn Innovatiiviset hankinnat -mittauskysely tai muu erilliskysely/-selvitys.

Taloudellinen kestävyys

Tahtotila:

Edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyttä

Tavoitteet:

Torjumme hankinnoilla harmaata taloutta ja edistämme verovastuullisuutta

Hankinnat ovat suunnitelmallisia ja kustannustehokkaita

Vähennämme julkisten hankintojen hankinta- ja prosessikustannuksia

Mittarit:	Datalähde:
Rikosrekisteriotteiden automatisoitu tarkastaminen. Rikosrekisteriotteen tarkastamista tulevan teknologian tulee olla käytössä.	Erillisselvitys Selvitetään, onko teknologia otettu käyttöön.
Hankintoja toteutetaan suunnitelmallisesti elinkaari- ja vaikuttavuuslaskelmia hyödyntäen. Käytäntöä sovelletaan erityisesti suurissa ja pitkäikäisissä hankinnoissa (erityisesti infrahankinnat) niiden kustannustehokkuuden arvioinnissa.	HILMA Merkitään lomakkeiden vapaaehtoiisiin tietoihin, onko kyse hankinnasta, joka toteutetaan suunnitelmallisesti elinkaari- ja vaikuttavuuslaskelmia hyödyntäen.
Suomen julkisten hankintojen kokonaisvolyymi ja sen suhde kilpailutettujen hankintojen volyymiin.	Erillisselvitys Hyödynnetään HILMAN ja organisaatioiden ostolas- kudatan vertailun pohjalta saatavaa tietoa*.

*Mittaria kehitetään 06/2021 saakka käynnissä olevassa VN TEAS-hankkeessa (Julkiset hankinnat - kokonaisvolyymi ja datan hyödyntäminen). Mittarin määrittely ja datalähde tarkennetaan hankkeen tulosten pohjalta.

Sosiaalinen kestävyys

Tahtotila:

Edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä

Tavoitteet:

Edistämme muita heikommassa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä siihen soveltuviissa hankinnoissa

Edistämme hankinnoissa ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien kunnioittamista

Mittarit:	Datalähde:
Hankintayksiköiden määrä, jotka hyödyntävät työllistymisehtoa hankinnoissaan.	HILMA Merkitään lomakkeiden vapaaehtoiisiin tietoihin, onko kyse hankinnasta, jolla pyritään edistämään heikommassa työmarkkina-asetmassa olevien työllistymistä.
Työ- ja oppisopimuspaikat, jotka on luotu vaikeassa työmarkkina-asetmassa oleville työllistymisehtoa hyödyntämällä.	Kyselytutkimus
Hankintayksiköiden määrä, jotka edistävät ihmisoikeusriskien tunnistamista ja perusoikeuksia hankinnoissa.	HILMA Merkitään lomakkeiden vapaaehtoiisiin tietoihin, onko kyse hankinnasta, jolla pyritään edistämään ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien huomioimista hankinnoissa.
Hankintayksiköillä on Suomessa käytössä yhteinen Code of Conduct (CoC)-malli.	Erillisselvitys Selvitetään, onko Code of Conduct -malli luotu ja otettu käyttöön.

Ekologinen kestävyys

Tahtotila:

Suomi on ekologisten hankintojen suunnannäyttjä

Tavoitteet:

Tuemme julkisilla hankinnoilla Suomen hiilineutraali-suustavoitetta 2035 ja kiertotalouden toteuttamista

Tuemme luonnon monimuotoisuuden säilymistä hankintojen avulla

Edistämme kestävää ruokajärjestelmää elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoissa ja käytämme kestävästi ja vastuullisesti tuotettuja elintarvikkeita

Mittarit:	Datalähde:
Hankintojen lukumäärä, jotka edistävät Suomen hiilineutraalisuustavoitetta 2035.	HILMA Raportoinnin pohjaksi lisätään kenttä hankintailmoituslomakkeiden vapaaehtoiisiin tietoihin, joissa ilmoitetaan, onko kyse hankinnasta, jolla toteutetaan Suomen hiilineutraalisuustavoitetta 2035.
Hankintojen lukumäärä, jotka edistävät Suomen kiertotalouden tiekartan toteuttamista (myöhemmin v. 2020 Suomen kiertotalouden strateginen edistämishjelma).	HILMA Lisätään hankintailmoituslomakkeiden vapaaehtoiisiin tietoihin kenttä, jossa ilmoitetaan, tukeeko hankinta Suomen kiertotalouden tiekartan toteuttamista.
Hankintojen avulla tapahtunut kasvihuonepäästöjen vähennysten määrä.	Kyselytutkimus Järjestetään kyselytutkimus, jonka osalta on erikseen sovittava ja päätettävä seurannan tiheys.
Luomuruoan edistäminen ruokapalveluhankinnoissa. Vuonna 2030 luomun osuus on 25 % ruokapalveluhankinnoista.	Kyselytutkimus Järjestetään ruokapalvelukysely käyttömäärästä.